

ການສົ່ງເສີມ ແລະ ການຕະຫຼາດຄັ້ງ ຢູ່ ພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ

ສົມອນ ວົງຄຳຮຸ້, ສົມພະຈັນ ວົງພະສຸວັນ¹, ດຣ. ວັນທອງ ແພງວິຈິດ²

ບົດຄັດຫຍໍ້

ການສຶກສາການຜະລິດຄັ້ງ (ການສົ່ງເສີມ ແລະ ການຕະຫຼາດ) ຢູ່ພາກເໜືອຂອງລາວ ໄດ້ດຳເນີນການສຶກສາ ຢູ່ 3 ແຂວງພາກເໜືອ ຄື: ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ໄຊຍະບູລີ ໃນລະຫວ່າງ ເດືອນເມສາ ຫາ ເດືອນພຶດສະພາ, 2011, ຊຶ່ງໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນ ຈາກ ໂຄງການຄົ້ນຄວ້າເຂດພູດອຍ ແລະ ພັດທະນາຄວາມສາມາດ. ການສຶກສານີ້ ມີຈຸດປະສົງເລັ່ງໃສ່ເພື່ອປະເມີນ ແລະ ເຂົ້າໃຈເຖິງສະພາບການຜະລິດຄັ້ງ ຢູ່ ພາກເໜືອ ຂອງລາວ ທີ່ມີຄວາມກ່ຽວພັນກັບຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງຊາວກະສິກອນ, ວິເຄາະເຖິງຊ່ອງທາງການຕະຫຼາດການ ຄ້າຂາຍຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ໃນໄລຍະຜ່ານມາຈົນເຖິງປະຈຸບັນ, ລະບົບ ແລະ ຮູບແບບການຜະລິດຄັ້ງ ຂອງຊາວກະສິກອນ, ນະໂຍບາຍຂຽກຢູ່ສົ່ງເສີມຈາກລັດຖະບານ ພ້ອມດຽວກັນ ແມ່ນເພື່ອວິເຄາະບັນຫາ, ສິ່ງທ້າທາຍ ແລະ ໂອກາດ ໃນການຜະລິດຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນ ຢູ່ ໃນພາກເໜືອ ຂອງ ລາວ. ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ແມ່ນໄດ້ນຳໃຊ້ຫຼາຍວິທີການແບບປະສົມປະສານ ເປັນຕົ້ນແມ່ນການທົບທວນຄືນ ຂໍ້ມູນມີສອງ, ການດຳເນີນການສຳພາດແບບຊ່ອງໜ້າກັບຊາວກະສິກອນ ຜູ້ປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ, ສຳພາດກຸ່ມເປົ້າໝາຍຫຼັກ ຄື: ພະນັກງານພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງ, ພະແນກອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າແຂວງ, ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ ຢູ່ໃນລະດັບແຂວງ, ເມືອງ ລວມເຖິງພໍ່ຄ້າຂາຍເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ພໍ່ຄ້າຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ. ພ້ອມດຽວກັນ ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ແມ່ນໄດ້ດຳເນີນການເກັບຂໍ້ມູນຊຶ່ງຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານ ໂດຍຜ່ານການສຳພາດ ຈາກຊາວກະສິກອນ, ພະນັກງານເມືອງ, ແຂວງ, ນັກສົ່ງເສີມ ແລະ ພໍ່ຄ້າ.

ຈາກການສັງລວມ ແລະ ວິເຄາະຂໍ້ມູນ, ຜົນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ໃນໄລຍະປີ 2003 ຫາ 2007 ການຜະລິດຄັ້ງ ແລະ ການຊື້ຂາຍຜົນຜະລິດຄັ້ງ ຢູ່ 5 ເມືອງເໜືອ ຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ບາງເມືອງຂອງແຂວງອຸດົມໄຊ ແລະ ໄຊຍະບູລີ ໄດ້ດຳເນີນໄປຢ່າງເປັນຂະບວນພັດພື້ນ, ເນື້ອທີ່ການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ກວ້າງຂວາງ, ໃນຂະນະທີ່ ລາຄາການຊື້ຂາຍຜົນຜະລິດຄັ້ງ ມີລັກສະນະຫຼຸດລົງ ຈາກ 19,000 - 14,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ ໃນປີ 2004 ມາເປັນ 11,500 ກີບ/ກິໂລກຼາມ ໃນປີ 2007, ສຳລັບຊ່ອງທາງການຕະຫຼາດຊື້ຂາຍຄັ້ງ ໃນເວລານັ້ນ ແມ່ນມີການຊື້ຂາຍກັນແບບບໍ່ມີການຜູກຂາດ ໂດຍມີຜູ້ເກັບຊື້ຕາມບ້ານ ຂາຍສົ່ງຜົນຜະລິດຄັ້ງໃຫ້ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລ້ວສົ່ງອອກໄປຫາຕະຫຼາດຢູ່ປະເທດຈີນ ແລະ ສສ ວຽດນາມ. ທ້າຍປີ 2007 ຫາ ຕົ້ນປີ 2008 ຈາກສະພາບການດັ່ງກ່າວ ລັດຖະບານລາວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ເຫັນໄດ້ທ່າແຮງຂອງການຜະລິດຄັ້ງເປັນສິນຄ້າຂອງຊາວກະສິກອນ ຈຶ່ງໄດ້ມີການປຸກລະດົມທຶນຮອນ, ວິຊາການ ຈາກບັນດາໂຄງການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ໃຫ້ສຸມໃສ່ດ້ານການຊ່ວຍເຫຼືອຊາວກະສິກອນຜະລິດຄັ້ງໃຫ້ເປັນສິນຄ້າ ພ້ອມດຽວກັນ ລັດຖະບານ ກໍຄື ອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ໄດ້ຮ່ວມມືກັບອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແຂວງຢູນນານ ສປ ຈີນ ໃນການຄ້າຂາຍຜົນຜະລິດຄັ້ງ ໂດຍສ້າງບໍລິສັດຫັນສ່ວນອຸດສາຫະກຳຄັ້ງ ລາວ-ຈີນ ຊຶ່ງບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ປະກອບມີບໍລິສັດລົງທຶນຕ່າງໜ້າຝ່າຍລາວ ແລະ ຕ່າງໜ້າຝ່າຍຈີນ, ໝາຍຄວາມວ່າ ເລີ່ມແຕ່ປີ 2008 ເປັນຕົ້ນມາ ການຊື້ຂາຍຄັ້ງຢູ່ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ບັນດາແຂວງອ້ອມຂ້າງ ມີການເກັບຊື້ແບບຜູກຂາດ.

ສະນັ້ນ, ມາໃນປີ 2009 ເນື້ອທີ່ປູກຖົ່ວແຮ ແລະ ໄມ້ອາຍຸຍາວອື່ນໆລ້ຽງຄັ້ງ ໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງກວ້າງຂວາງ ຊຶ່ງມີເນື້ອທີ່ ປະມານ 4,000 ກວ່າເຮັກຕາ ແລະ ສາມາດໃຫ້ຜົນຜະລິດໄດ້ ປະມານ 0.48 ໂຕນ/ເຮັກຕາ ຫຼື ເທົ່າກັບ 1,920 ໂຕນ. ໃນຂະນະທີ່, ໃນປີດັ່ງກ່າວ ໄດ້ມີວິກິດການທາງເສດຖະກິດໂລກ ເຮັດໃຫ້ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດຄັ້ງ ຢູ່ຕ່າງປະເທດຫຼຸດລົງ ສົ່ງຜົນໃຫ້ການຊື້ຂາຍຄັ້ງຢູ່ລາວ ຊຶ່ງມີລາຄາສະເລ່ຍ 10,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ ມາເປັນ 5,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ, ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ ລາຄາການຊື້ຂາຍຄັ້ງ ໃນປີ 2010 ຍິ່ງຕ່ຳລົງ ເຖິງ 3,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການຜະລິດຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ການຊື້ຂາຍຄັ້ງແບບຜູກຂາດຢຸດສະງັກ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການສຶກສານີ້ ຍັງຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ການປູກຕົ້ນຖົ່ວແຮ, ໄມ້ອາຍຸຍາວເພື່ອລ້ຽງຄັ້ງ ແມ່ນທາງເລືອກນຶ່ງທີ່ດີໃນການຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ກ້າວໄປສູ່ການຫຼຸດພົ້ນຄວາມທຸກຢາກ ຖ້າຫາກຜົນຜະລິດຄັ້ງມີລາຄາສູງຂຶ້ນ, ອີກດ້ານນຶ່ງ ປະຊາຊົນໄດ້ມີມູນເຊື້ອໃນການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງຢ່າງເປັນລະບົບ ແລະ ມີລັກສະນະຍືນຍົງ, ແຕ່ປາສະຈາກບໍ່ໄດ້ ການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ແມ່ນມີສິ່ງທ້າທາຍຫຼາຍຢ່າງ ເຊັ່ນ: ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ, ການເຂົ້າທຳລາຍຂອງພະຍາດແມງໄມ້ ແລະ ອື່ນໆ.

ຄຳສັບຫຼັກ: ຂີ້ຄັ້ງ, ຖົ່ວແຮ, ການຜະລິດຄັ້ງ, ການຕະຫຼາດຄັ້ງ.

¹ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້, ສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ
²ພະແນກຄຸ້ມຄອງການຄົ້ນຄວ້າ, ສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ

Extension and Marketing issues of Stick lac production in the Northern part of Laos

Simone Vongkhamho¹, Somphachanh Vongphasouvanh¹, Dr. Vanthong Phengvichith²

Abstract

The integrated tools and approaches have been used for this study. The tools used to gather information were: desk study (documents review), face to face interviews with farmers and focus group discussion with stakeholders who have involved in Stick lac production. SWOT analysis on Sticklac production (strength, weakness, opportunity and threats) has been used as the tool in focus group discussion. In addition interview of policy makers such as leaders of PAFO, DAFO, Department of Industry and Commerce and the NTFPs traders. Moreover, the quality and quantity data and information has been collected by the interview of farmers, provincial and district staffs, other stakeholders and traders.

The results from this case study showed that during the period of 2003 to 2007, the Stick lac production in 5 northern districts of Luangprabang, and some districts of Oudomxay and Xaiyabouly provinces has been expanding in the larger scale, while trend of the market price of Stick lac was from 19,000 LAK/kg to 14,000 LAK/kg in 2004, and then the price dropped to 11,500 LAK/kg in 2007. There was no contractor for Stick production during this time, but there were some collectors who came and bought the products directly from farmers. The collectors will sell the products to middle-men, and the middle-men then sold the products to China or Vietnam. During the end of 2007 to early 2008, the local government, especially Luangprabang province, they have foreseen the potential of farmers in producing commercialised Stick lac; they have encouraged the rural development projects to provide the capital and technical support to farmers for Stick lac production. In addition the Luangprabang local administrative authority has a collaborative cooperation with local administrative authority of Yunan province of China to establish the Industrialized Stick lac Company. In this company comprised of the representative of Lao and Chinese. It means that starting from 2008, the buying and selling Stick lac products which have been produced in Luangprabang and neighbored provinces was belong to this company. In 2009, the area of planting pigeon pea and other perennial trees as the host trees for Stick lac production has been expanded up to 4,000 ha and this could produce Stick lac product about 1,920 tons (with an average yield of 0.48 t/ha). At this time due to global economic crisis which had an effect to the demand of Stick lac products as well as the price of this product was dropped from 10,000 LAK/kg to 5,000 LAK/kg and further dropped to 3,000 LAK/kg in 2010. Therefore, the farmers' production of Stick and the commercialization of Stick lac of this company have been stopped.

However, from this study indicated that the cultivation of pigeon pea and perennial trees as the host for growing Stick lac would be a good option as alternative to replace the shifting cultivation, and eventually poverty alleviation if there is good price of this product. In addition, farmers in this area there had long traditional experience in growing Stick lac, and it seems to be a sustainable production system. However, there is some challenge for Stick lac production for instant the climatic change and the pest and diseases. From this study it can be concluded the market (price) is the key factor effecting the Stick lac production in the northern provinces of Laos.

Key word: *Marketing, Pigeon pea, Production, Stick lac.*

---

¹Forestry Research Center, National Agriculture and Forestry Research Institute

²Research Management Division, National Agriculture and Forestry Research Institute

1. ຄຳນຳ

1.1. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ບັນຫາ

ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແມ່ນອົງປະກອບນຶ່ງຂອງຊັບພະກອນທຳມະຊາດ ເຊິ່ງລວມມີ ຊະນິດພັນທີ່ເປັນອາຫານ, ຢາ ແລະ ປະເພດຢາງ, ນຳມັນຕ່າງໆເປັນຕົ້ນ ທັງໝົດສິ່ງດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ມີຢູ່ ໃນ ສປປ ລາວ ສາມາດຄິດໄລ່ເປັນມູນຄ່າເທົ່າກັບ 216 ລ້ານ ໂດລາສະຫະລັດ. ໃນນັ້ນ, 184 ລ້ານ ໂດລາສະຫະລັດ ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ ຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ (C. Chandrasekharan, 2007) ເຊິ່ງຊະນິດພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງທີ່ເປັນສິນຄ້າ ແລະ ອາຫານ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ລວມມີ: 700 ກວ່າຊະນິດ. ໃນນັ້ນ ປະມານ 45% ແມ່ນສ້າງລາຍຮັບ ໂດຍກົງໃຫ້ຄອບຄົວຊາວກະສິກອນ ແລະ 50% ແມ່ນການສ້າງລາຍຮັບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນ (ນຳໃຊ້ເປັນອາຫານ ແລະ ຢາ) ໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຊາວກະສິກອນໃນເຂດພູດອຍ. ພ້ອມດຽວກັນ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ຍັງແມ່ນກຸນແຈສຳຄັນ ແລະ ມັນແມ່ນກົນໄກໃນການແກ້ໄຂຄວາມທຸກຍາກ ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ (Foppes J. and Ketphanh S., 2004). ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ມີຄວາມດຶງດູດ ແລະ ມີຄວາມຕ້ອງການສູງ ຈາກຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ ປະກອບມີ exudates, essential oils, gums, latexes, resins and oleoresins (NAFRI, et. al. 2007) ແລະ ໃນບາງຂົງເຂດຂອງ ສປປ ລາວ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງບາງຊະນິດ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນກວ່າ ຜະລິດຕະພັນກະສິກຳອື່ນໆ (Foppes J. and Wanneng P., 2007).

ຂີ້ຄັ່ງ ແມ່ນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງຊະນິດນຶ່ງ ທີ່ມີບົດບາດສຳຄັນ ຊຶ່ງໄດ້ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການສ້າງລາຍຮັບເຂົ້າງົບປະມານແຫ່ງຊາດ ກໍຄືການປະກອບສ່ວນທີ່ສຳຄັນໃນການສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຊາວກະສິກອນໃນຂົງເຂດພາກເໜືອ. ຜະລິດຕະພັນຄັ່ງ ໄດ້ມີການສົ່ງອອກ

ສູ່ຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ ໃນຊຸມປີ 1980. ແລະ ມີປະລິມານການສົ່ງອອກ ໄປຫາຕະຫຼາດ ຢູ່ ສປຈີນ, ໄທ ແລະ ວຽດນາມ ປະມານ 100 ໂຕນ/ປີ (De Beer, 1989).

ແຕ່ແນວໃດກໍຕາມ, ການສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນຄັ່ງຈາກລາວ ສູ່ຕະຫຼາດສາກົນ ແມ່ນມີປະລິມານນ້ອຍ, ໃນຂະນະທີ່ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດຜະລິດຕະພັນຄັ່ງ ຢູ່ ສປຈີນ ຈາກລາວ ແມ່ນຂະຫຍາຍຕົວເພີ່ມຂຶ້ນ. ສະນັ້ນ, ເລີ່ມແຕ່ປີ 2003 ຜະລິດຕະພັນຄັ່ງ ທີ່ໄດ້ສົ່ງອອກຈາກພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີປະລິມານເພີ່ມຂຶ້ນ (ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຢູ່ ບ້ານຫ້ວຍເຫຼັກ, ເມືອງງອຍ ແຂວງຫຼວງພະບາງ). ແລະ ປະຊາຊົນ ກໍໃຫ້ຄວາມສົນໃຈໃນການຜະລິດຄັ່ງ ຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ໄດ້ຮັບການຂະຫຍາຍຕົວ ຢ່າງເປັນຂະບວນກວ້າງຂວາງ, ມາຮອດປີ 2008 ຄວາມຕ້ອງການນຳໃຊ້ຜະລິດຕະພັນຄັ່ງ ຢູ່ໃນປະເທດຈີນ ມີປະມານ 6,000 ຫາ 10,000 ໂຕນ. ເຊິ່ງບໍລິມາດການຄ້າຂາຍປະມານ 2,000 ຫາ 3,000 ໂຕນ. ໃນຂະນະທີ່, ປະເທດຈີນ ມີຄວາມສາມາດໃນການຜະລິດຄັ່ງມີພຽງ 1,000 ຫາ 1,500 ໂຕນ/ປີ (Horst Weyerhaeuser, et al 2010).

ດັ່ງນັ້ນ, ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ເລັ່ງເຫັນໄດ້ໂອກາດທີ່ສຳຄັນ ທີ່ເປັນທາງເລືອກໃໝ່ໃນການແກ້ໄຂຄວາມທຸກຍາກ ກໍຄື ຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ຢ່າງສິ້ນເຊີງ ຈຶ່ງໄດ້ດຳເນີນຮ່ວມມືກັບລັດຖະບານ ສປຈີນ ໃນການຜະລິດຄັ່ງ ໂດຍທີ່ ສປປ ລາວ ເປັນຝ່າຍຕອບສະໜອງຜະລິດຕະພັນຄັ່ງ. ສະນັ້ນ, ໃນປີ 2008, ບໍລິສັດຄູນມິງຊູແວວໄປໂອເຕັກ ເຊິ່ງເປັນບໍລິສັດປຸງແຕ່ງຄັ່ງຂະໜາດໃຫຍ່ແຫ່ງນຶ່ງ ໃນແຂວງຢູນນານ, ຈີນ ໄດ້ເຂົ້າມາຮ່ວມມື ແລະ ລົງທຶນຮ່ວມກັບບໍລິສັດລາວ ຄື: ບໍລິສັດພັດທະນາກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຂາເຂົ້າ-ຂາອອກ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ໂດຍໄດ້ສ້າງຕັ້ງບໍລິສັດທຸ່ນສ່ວນ ອຸດສະຫະກຳຄັ່ງລາວ-ຈີນ, ເລີ່ມແຕ່ປີ 2009 ເປັນຕົ້ນມາ ບໍລິ

ສັດດັ່ງກ່າວ ໄດ້ດຳເນີນການປູກລະດົມ ແລະ ສົ່ງເສີມປະຊາຊົນປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ຢູ່ໃນ 5 ເມືອງ ຂອງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ຢ່າງເປັນຂະບວນພັດ ພື້ນ ເຊິ່ງມີເນື້ອທີ່ປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ທັງໝົດ 2,500 ເຮັກຕາ ສາມາດຜະລິດຄັ້ງໄດ້ ປະມານ 2,500 ໂຕນ, ບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ໄດ້ເຮັດສັນຍາເກັບຊື້ຄັ້ງນຳ ຊາວກະສິກອນ ໃນລາຄາ 1.1 \$ (USD), ຈາກ ການປະຕິບັດຂອງບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ເຫັນວ່າ ມີ ການເກັບຊື້ຄັ້ງນຳຊາວກະສິກອນ ໃນລາຄາຕ່ຳ ກວ່າໃນສັນຍາທີ່ໄດ້ເຮັດໄວ້ ຄື: ປະມານ 3,000 ຫາ 4,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ. ດ້ວຍສາເຫດດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຂາດຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ, ສະນັ້ນ ໃນຊຸມປີຕໍ່ມາ ຊາວກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ ຢຸດຕິຜະລິດຄັ້ງ. ໃນຂະນະທີ່, ປະຈຸບັນ ຕະຫຼາດ ຄັ້ງໃນຕ່າງປະເທດມີຄວາມຕ້ອງການ.

ດ້ວຍສາເຫດດັ່ງກ່າວ, ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບທຶນສະໜັບສະໜູນ ຈາກ ໂຄງການ URDP ຈຶ່ງໄດ້ດຳເນີນການ ເພື່ອປະເມີນ ແລະ ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ຕໍ່ກັບສະພາບການປູກໄມ້ລ້ຽງ ຄັ້ງ, ຊ່ອງທາງການຕະຫຼາດ, ນະໂຍບາຍສະ ໜັບສະໜູນຕ່າງໆ, ລະບົບການຜະລິດຄັ້ງ ຂອງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ລວມເຖິງບັນຫາ, ສິ່ງທ້າຍ ແລະ ໂອກາດໃນການຜະລິດຄັ້ງຂອງຊາວກະສິ ກອນ. ສຸດທ້າຍ, ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ຍັງມີເປົ້າໝາຍ ໃນການໃຫ້ຂໍ້ແນະນຳທາງວິຊາການຕໍ່ກັບການ ປູກ ໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງໃຫ້ໄດ້ດຳເນີນການໄປຢ່າງມີປະ ສິດທິຜົນສູງ ໃນອະນາຄົດ.

1.2. ຈຸດປະສົງ

ເປົ້າໝາຍລວມຂອງການສຶກສານີ້ ແມ່ນ ເພື່ອປະເມີນສະພາບ, ບັນຫາ, ສິ່ງທ້າຍ ແລະ ໂອກາດ ໃນການຜະລິດຄັ້ງ (ການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ, ຊ່ອງທາງການຕະຫຼາດ ແລະ ນະໂຍບາຍ) ຢູ່ໃນ ພາກເໜືອຂອງລາວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຢູ່ໃນ 3 ແຂວງ ຄື: ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ໄຊຍະບູລີ, ໂດຍມີຈຸດປະສົງສະເພາະ ດັ່ງນີ້:

1. ເພື່ອປະເມີນ ແລະ ເຂົ້າໃຈເຖິງສະພາບການ ປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ໃນພື້ນທີ່ ທີ່ມີຄວາມກ່ຽວພັນ ກັບຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງ ຊາວກະສິກອນ.
2. ເພື່ອວິເຄາະເຖິງຊ່ອງທາງການຕະຫຼາດ ການຄ້າຂາຍຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ໃນໄລຍະ ຜ່ານມາ ເຖິງປະຈຸບັນ.
3. ເພື່ອສຳຫຼວດເບິ່ງນະໂຍບາຍຕ່າງໆ ທີ່ຊຸກຍູ້ ສົ່ງເສີມໃຫ້ແກ່ການຜະລິດຄັ້ງຂອງຊາວກະ ສິກອນ ໃນໄລຍະຜ່ານມາ ຈົນເຖິງປະຈຸບັນ.
4. ເພື່ອສຶກສາລະບົບການຜະລິດຄັ້ງ (ພັນໄມ້ ທີ່ປູກ, ເຕັກນິກການລ້ຽງ, ການເກັບກູ້ ແລະ ການປຸງແຕ່ງ, ການລົງທຶນ ແລະ ຜົນຕອບ ແທນ) ຂອງຊາວກະສິກອນ ທີ່ເຄີຍປະຕິ ບັດກັນມາເປັນມູນເຊື້ອ ແລະ ສືບທອດກັນ ມາຈົນເຖິງປະຈຸບັນ.
5. ເພື່ອວິເຄາະບັນຫາ, ສິ່ງທ້າຍ ແລະ ໂອ ກາດ ຕໍ່ກັບການຜະລິດຄັ້ງ ຂອງຊາວກະສິ ກອນ ຢູ່ໃນ 3 ແຂວງ ພາກເໜືອ ຂອງ ລາວ.

1.3. ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ບັນລຸຈຸດປະສົງການສຶກສາ ຂ້າງເທິງ, ຈຶ່ງໄດ້ມີຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

1. ສະພາບການຜະລິດຄັ້ງ ຢູ່ໃນ 3 ແຂວງ ພາກ ເໜືອຂອງຊາວກະສິກອນໃນໄລຍະຜ່ານມາ ກໍຄື ປະຈຸບັນ ມີຄືແນວໃດແດ່?
2. ມີນະໂຍບາຍ ແລະ ລະບຽບການໃດແດ່ ທີ່ ສົ່ງເສີມຊາວກະສິກອນປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ແລະ ພໍ້ຄ້າຊື້ຂາຍຄັ້ງ?
3. ຊ່ອງທາງການຕະຫຼາດ ສຳລັບການຊື້ຂາຍ ຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ມີຄືແນວໃດ?

4. ຊາວກະສິກອນໄດ້ມີມູນເຊື້ອ, ເຕັກນິກ ແລະ ລະບົບການລ້ຽງຄັ້ງ ຄືແນວໃດ?
5. ການຜະລິດຄັ້ງໃນໄລຍະຜ່ານມາ ຈົນເຖິງ ປະຈຸບັນ ໄດ້ມີບັນຫາ, ສິ່ງທ້າທາຍ ແລະ ໂອກາດ ແນວໃດແດ່?

2. ສະຖານທີ່ ແລະ ວິທີການສຶກສາ

2.1. ສະຖານທີ່ສຶກສາ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ແມ່ນໄດ້ເຈາະຈົງໃສ່ພື້ນທີ່ ທີ່ປະຊາຊົນເຄີຍມີມູນເຊື້ອ ແລະ ນິຍົມກັນປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ຢ່າງເປັນຂະບວນກວ້າງຂວາງໃນໄລຍະຜ່ານມາຈົນເຖິງປະຈຸບັນ. ພ້ອມດຽວກັນ, ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງຈາກລັດຖະບານ, ບໍລິສັດເອກະຊົນ, ໂຄງການຕ່າງໆ ແລະ ພໍ່ຄ້າທ້ອງຖິ່ນ. ສະນັ້ນ, ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ຈຶ່ງໄດ້ດຳເນີນການ ຢູ່ໃນ 3 ແຂວງພາກເໜືອ ຄື: ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ແຂວງອຸດົມໄຊ ແລະ ແຂວງໄຊຍະບູລີ.

ແຂວງຫຼວງພະບາງ ປະກອບມີ 3 ເມືອງ ຄື: ປາກແຊງ, ນ້ຳບາກ ແລະ ເມືອງງອຍ. ແຂວງອຸດົມໄຊ ປະກອບມີ 1 ເມືອງ ຄື: ເມືອງໄຊ ແລະ ແຂວງໄຊຍະບູລີ ປະກອບມີ 2 ເມືອງ ຄື: ເມືອງພຽງ ແລະ ເມືອງໄຊຍະບູລີ. ເຊິ່ງແຕ່ລະເມືອງ ໄດ້ດຳເນີນການສຳຫຼວດພາກສະໜາມແບບມີສ່ວນຮ່ວມກັບປະຊາຊົນ ຢູ່ 2 ບ້ານ.

ສຳລັບການສຳພາດ ແມ່ນໄດ້ລົງເລິກໃນທຸກລະດັບ ເຊັ່ນ: ຫົວໜ້າພະແນກ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງ, ພະແນກອຸດສະຫະກຳ ແລະ ການຄ້າແຂວງ, ຫົວໜ້າ ແລະ ພະນັກງານ ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ, ພໍ່ຄ້າເກັບຊື້ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ (ຄັ້ງ) ແລະ ລວມເຖິງຊາວກະສິກອນຕົວແບບຜະລິດຄັ້ງ.

ຜ່ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການລົງສຳຫຼວດ ແລະ ສຳພາດພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ຢູ່ພາກສະໜາມ, ທີ່ມາດໄດ້ດຳເນີນການສຳພາດ ທັງໝົດ 38 ຄົນ. ໃນນັ້ນມີ ຊາວກະສິກອນ ຈຳນວນ 18 ຄົນ, ພະນັກງານລັດ 17 ຄົນ, ພໍ່ຄ້າ 3 ຄົນ; (ຕາຕະລາງທີ 1).

ຕາຕະລາງ 1: ແຂວງ, ເມືອງ ເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຳນວນຄົນທີ່ໃຫ້ສຳພາດ

ແຂວງ	ເມືອງ	ຜູ້ໃຫ້ສຳພາດ	ຈຳນວນ (ຄົນ)
ຫຼວງພະບາງ	ປາກແຊງ, ນ້ຳບາກ, ງອຍ ແລະ ວຽງຄຳ	ຊາວກະສິກອນ	12
		ພະນັກງານລັດ	10
		ພໍ່ຄ້າ	3
ອຸດົມໄຊ	ໄຊ ແລະ ງາ	ຊາວກະສິກອນ	4
		ພະນັກງານລັດ	4
		ຫົວໜ້າໂຄງການ	1
ໄຊຍະບູລີ	ໄຊຍະບູລີ	ຊາວກະສິກອນ	2
		ພະນັກງານລັດ	2
ລວມ			38

3.2. ວິທີການສຶກສາ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ແມ່ນໄດ້ນຳໃຊ້ຫຼາຍວິທີການແບບປະສົມປະສານ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ການທົບທວນຄືນຂໍ້ມູນມີສອງ, ການດຳເນີນການສຳພາດແບບຊ່ອງໜ້າກັບຊາວກະສິກອນຜູ້ປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ, ສຳພາດກຸ່ມເປົ້າໝາຍຫຼັກ ຄື: ພະນັກງານພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງ, ພະແນກອຸດສະຫະກຳ ແລະ ການຄ້າແຂວງ, ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ ຢູ່ໃນລະດັບແຂວງ, ເມືອງ ລວມເຖິງພໍ່ຄ້າຂາຍເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ພໍ່ຄ້າຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ. ພ້ອມດຽວກັນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ແມ່ນໄດ້ດຳເນີນການເກັບຂໍ້ມູນ ເຊິ່ງຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານ ໂດຍຜ່ານການສຳພາດ ຈາກຊາວກະສິກອນ, ພະນັກງານເມືອງ, ແຂວງ, ນັກສົ່ງເສີມ ແລະ ພໍ່ຄ້າ.

ແນວໃດກໍຕາມ, ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການຖືກຕ້ອງຕາມຈຸດປະສົງ ຈາກກຸ່ມເປົ້າໝາຍຕ່າງໆນັ້ນ ຈຶ່ງໄດ້ນຳໃຊ້ເຄື່ອງມື ເຊັ່ນ: ແບບຟອມສອບຖາມ ສຳລັບ ພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງ, ພະແນກອຸດສະຫະກຳ ແລະ ການຄ້າແຂວງ, ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ຜູ້ຜະລິດຄັ້ງ.

ແບບຟອມສອບຖາມ ທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການສຳພາດ ເພື່ອເກັບກຳຂໍ້ມູນນຳພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເຊັ່ນ: ອົງການຈັດຕັ້ງລັດ ລະດັບແຂວງ, ເມືອງ, ພໍ່ຄ້າຂາຍຄັ້ງ ລວມເຖິງຊາວກະສິກອນຜູ້ຜະລິດຄັ້ງ ແມ່ນມີເປົ້າໝາຍ ເລັ່ງໃສ່ການຄົ້ນຫາ ນະໂຍບາຍການສົ່ງເສີມ ຊາວບ້ານຜູ້ລ້ຽງຄັ້ງ, ສະໜັບສະໜູນ ທາງດ້ານການເງິນ (ການປ່ອຍເງິນກູ້), ລະບົບການຜະລິດຄັ້ງ ຂອງຊາວບ້ານ, ສະພາບການຄ້າຂາຍຄັ້ງ ເຊັ່ນ: ລາຄາ, ຄຸນນະພາບສິ່ງອອກ, ຕະຫຼາດສິ່ງອອກ, ການເກັບພາສີອາກອນລວມເຖິງບັດໄຈທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ ແລະ ການວິເຄາະ ເຖິງຕ່ອງໂສ້ການຕະຫຼາດ. ນອກຈາກນັ້ນ, ແບບຟອມ

ສອບຖາມຍັງໄດ້ເນັ້ນເຖິງຄວາມສາມາດໃນການຜະລິດຄັ້ງ ຂອງຊາວບ້ານ, ຮູບແບບການສະໜັບສະໜູນ ຂອງພໍ່ຄ້າ, ບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ ໃນການຜະລິດຄັ້ງ ຂອງຊາວກະສິກອນ.

ຂັ້ນຕອນການວິເຄາະຂໍ້ມູນ ແມ່ນມີລາຍລະອຽດ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

1. ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ເກັບມາຈາກພາກສະໜາມ ແມ່ນມີການກວດກາຄືນ ເພື່ອເປັນການຊອກຫາຂໍ້ມູນທີ່ຂາດຫາຍ.
2. ຂໍ້ມູນດິບທີ່ໄດ້ເກັບມາຈາກພາກສະໜາມ ໄດ້ສັງລວມເຂົ້າໃນຄອມພິວເຕີ. ສຳລັບ ຂໍ້ມູນດ້ານປະລິມານ ແມ່ນນຳໃຊ້ ໂປຼແກມເອສແຊວຄິດໄລ່. ສຳລັບ ຂໍ້ມູນຄຸນນະພາບ ແມ່ນໄດ້ມີສັງລວມເຊັ່ນກັນ ວິເຄາະດ້ວຍການສົນທະນາພາຍໃນທີມງານ ດ້ວຍການສົມທຽບ ແລະ ວິຈານຂອງຂໍ້ມູນແຕ່ລະແຫຼ່ງ.
3. ຜົນໄດ້ຮັບ ແມ່ນໄດ້ດຳເນີນການທົບທວນຄືນ ແລະ ສົນທະນາພາຍໃນທີມງານ ເພື່ອສະຫຼຸບສຸດທ້າຍ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ແນະນຳ.

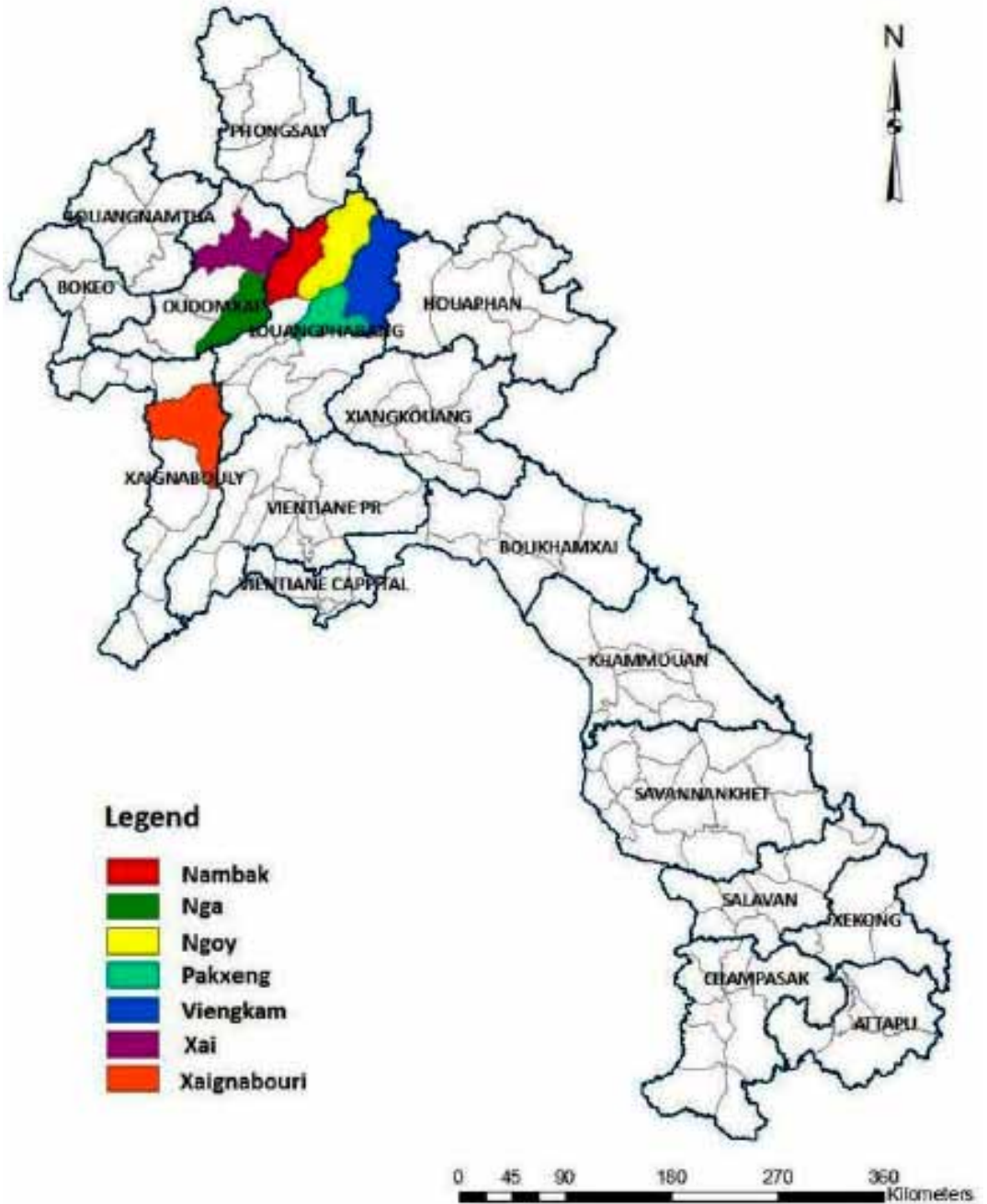
4. ຜົນການສຶກສາ

4.1. ສະພາບການຜະລິດຄັ້ງຢູ່ພາກເໜືອ

4.1.1. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ

ປະເທດລາວ ໄດ້ມີປະຫວັດ ການສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ມາເປັນເວລາດົນນານ ເລີ່ມແຕ່ສັດຕະວັດທີ 16 ໃນສະໄໝເຈົ້າຊີວິດສຸລິຍະວົງສາ ປົກຄອງອານາຈັກລ້ານຊ້າງ (Donald F. Lach, et al 1917). ຫຼາຍຮ້ອຍປີຕໍ່ມາ ຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ຍັງຖືເປັນຊະນິດພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງຊະນິດນຶ່ງ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ ເຊິ່ງປະຊາຊົນໄດ້ມີການນຳໃຊ້ ແລະ ຊື້ຂາຍຢູ່ຕະຫຼາດພາຍໃນ ແລະ ສົ່ງອອກສູ່ຕ່າງປະ

ຮູບສະແດງ 1: ພື້ນທີ່ສຶກສາ 3 ແຂວງ

ໝາຍເຫດ: ກົມແຜນການ, ກະຊວງ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, 2009

ເທດຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ. ໃນຊຸມປີ 1990 ຜະລິດຕະພັນຄັ້ງຂອງລາວ ໄດ້ສົ່ງອອກໄປຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ ຄື: ສປປ ຈີນ, ໄທ ແລະ ວຽດນາມ ປະມານ 100 ໂຕນ/ປີ (de Beer, 1993), ການລ້ຽງຄັ້ງໃນໄລຍະດັ່ງກ່າວ ເປັນການລ້ຽງໃນປ່າທຳຊາດ ເຊິ່ງມີພື້ນທີ່ຂະໜາດນ້ອຍ ໂດຍມີຈຸດປະສົງລ້ຽງໄວ້ເພື່ອນຳໃຊ້ພາຍຄອບຄົວ ແລະ ເປັນສິນຄ້າເລັກງ່ນອ້ອຍໆ. ຄັ້ງໄດ້ຖືກນຳເອົາອອກມາຈາກທຳມະຊາດ ເພື່ອລ້ຽງໃນສວນປູກຮ່ວມກັນໃນລະບົບການເຮັດໄຮ່ຂອງຊາວກະສິກອນ ເພື່ອຈຸດປະສົງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແມ່ນໄດ້ເລີ້ມຂຶ້ນຢ່າງຈິງຈັງ ໃນປີ 2003 ຢູ່ ບ້ານຫ້ວຍເຫຼັກ, ເມືອງງອຍ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ເນື້ອງຈາກມັນມີຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ ຢູ່ ປະເທດຈີນ ແລະ ວຽດນາມ. ຈາກຈຸດລິເລີ້ມດັ່ງກ່າວ ບ້ານຫ້ວຍເຫຼັກ ເມືອງງອຍ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ຈຶ່ງໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ ແລະ ກາຍເປັນສູນກາງໃນການຜະລິດຄັ້ງ ເປັນຕົ້ນແມ່ນການສະໜອງແນວພັນຄັ້ງ, ໃຫ້ຄຳແນະນຳໃນການລ້ຽງຄັ້ງ ໃຫ້ແກ່ບັນດາເມືອງ ຢູ່ ໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ແຂວງອ້ອມຂ້າງ ເຊັ່ນ: ແຂວງອຸດົມໄຊ ແລະ ໄຊຍະບູລີ.

4.1.2. ພື້ນທີ່ຜະລິດຄັ້ງ

ການປູກໄມ້ປ່ອຍຄັ້ງ ແມ່ນທາງເລືອກນຶ່ງສຳລັບປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ພາຍໃນບັນດາແຂວງພາກເໜືອ ເພື່ອປ່ຽນແທນອາຊີບການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ເພື່ອປູກເຂົ້າ ແລະ ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ. ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ, ການປູກຖົ່ວແຮລ້ຽງຄັ້ງ ເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ໄດ້ເລີ້ມເກີດມີທ່ວ່າ ມາຕັ້ງແຕ່ປີ 2003 ທີ່ ເມືອງງອຍ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ນັບຈາກເວລານັ້ນ ອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ໄດ້ໃຫ້ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດ ເຊິ່ງມີຄວາມພະຍາມ ໃນການປູກລະດົມ ອົງການຈັດຕັ້ງລັດ, ສາກົນ ແລະ ນັກທຸລະກິດ ປະກອນສ່ວນໃນການສົ່ງເສີມ ແລະ ກະຕຸກຊຸກຍູ້ທາງດ້ານເຕັກນິກວິຊາການ, ດ້ານທຶນຮອນ ແລະ ການຕະຫຼາດ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການຜະລິດຄັ້ງເປັນສິນຄ້າ ພາຍໃນ

ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ແຂວງອ້ອມຂ້າງຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງວ່ອງໄວ. ສະນັ້ນ, ໄລຍະຜ່ານມາຈີນເຖິງປະຈຸບັນ ເຫັນວ່າ ພື້ນທີ່ສຳລັບການຜະລິດຄັ້ງ ຢູ່ ໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ ລວມມີ 5 ເມືອງ ຄື: ເມືອງໂພນໄຊ, ປາກແຊງ, ນ້ຳບາກ, ງອຍ ແລະ ເມືອງວຽງຄຳ. ແຂວງອຸດົມໄຊ ລວມມີ 2 ເມືອງ ຄື: ເມືອງໄຊ ແລະ ເມືອງງາ ແລະ ແຂວງໄຊຍະບູລີ ລວມມີ 2 ເມືອງ ຄື: ເມືອງໄຊຍະບູລີ ແລະ ເມືອງພຽງ (ຕາຕະລາງ 2).

ໃນຕາຕະລາງ 2 ເຫັນວ່າ ເນື້ອທີ່ປູກຖົ່ວແຮລ້ຽງຄັ້ງ ໃນປີ 2003 ມີປະມານ 20 ເຮັກຕາ ຢູ່ ເມືອງງອຍ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ເຊິ່ງໃນໄລຍະປີຕໍ່ມາ ເນື້ອທີ່ປູກຖົ່ວແຮລ້ຽງຄັ້ງໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຢູ່ໃນ 5 ເມືອງ ຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ເຊັ່ນ: ເມືອງວຽງຄຳ, ນ້ຳບາກ, ງອຍ, ປາກແຊງ ແລະ ເມືອງໂພນໄຊ ໄດ້ເລີ້ມປູກຖົ່ວແຮລ້ຽງຄັ້ງໃນປີ 2005. ໃນຂະນະທີ່ ເມືອງປາກແຊງ ໄດ້ເລີ້ມປູກຖົ່ວແຮລ້ຽງຄັ້ງ ໃນປີ 2006, ເມື່ອມາຮອດປີ 2007 ເນື້ອທີ່ປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງໄດ້ຂະຫຍາຍໄປທົ່ວທັງ 5 ເມືອງ ຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ມີເນື້ອທີ່ປະມານ 1,322 ເຮັກຕາ, ໃນນັ້ນ ເມືອງໂພນໄຊ ມີເນື້ອທີ່ປູກທ້ອຍກວ່າເມືອງອື່ນໆ ມີພຽງ 7 ເຮັກຕາ.

ໃນຂະນະທີ່ ແຂວງອຸດົມໄຊ ແລະ ໄຊຍະບູລີ ໄດ້ລິເລີ້ມທົດລອງ ປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງໃນປີ 2008 ມີເນື້ອທີ່ເທົ່າກັບ 8.94 ແລະ 488 ເຮັກຕາ ຕາມລຳດັບ ໃນປີດຽວກັນ ເມື່ອສົມທຽບໃສ່ເນື້ອທີ່ປູກຖົ່ວແຮ ປ່ອຍຄັ້ງ ຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະບາງ (3,293 ເຮັກຕາ) ເຫັນວ່າ ມີຕົວເລກແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍ, ເມື່ອມາຮອດປີ 2009 ຍິ່ງເຫັນວ່າ ເນື້ອທີ່ປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງ 4,127.8 ເຮັກຕາ, ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ພັດເຫັນວ່າ ເນື້ອທີ່ປູກ ຢູ່ ແຂວງໄຊຍະບູລີ ມີຈຳນວນຫຼຸດລົງ ເປັນ 262 ເຮັກຕາ. ໜ້າແປກໃຈ, ເມື່ອເຫັນວ່າ ໃນໄລຍະປີ 2010 ແລະ 2011 ເນື້ອທີ່ປູກຖົ່ວແຮລ້ຽງຄັ້ງ ຢູ່

ຕາຕະລາງ 2: ເນື້ອທີ່ສວນປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ຢູ່ໃນ 3 ແຂວງ

ແຂວງ	ເມືອງ ປີ	ເນື້ອທີ່ (ເຮັກຕາ)								
		03	04	05	06	07	08	09	10	11
ຫຼວງພະບາງ		20	158.8	160	227	1,322	3,293	4,127.8	1,588	10
	ວຽງຄຳ	-	-	NA	NA	71	1073	803	NA	-
	ງອຍ	20	158.8	160	220	988	1039	688	NA	-
	ນ້ຳບາກ	-	-	NA	NA	232	587	1,496	730	10
	ປາກແຊງ	-	-	-	7	24	266	803	858	-
ໂພນໄຊ	-	-	NA	NA	7	328	337.8	NA	-	
ອຸດົມໄຊ							8.94	10.87		
	ໄຊ	-	-	-	-	-	4.29	6.22	-	-
	ງາ	-	-	-	-	-	4.65	4.65	-	-
ໄຊຍະບູລີ							488	262		
	ໄຊຍະບູລີ	-	-	-	-	-	263	112	-	-
	ພຽງ	-	-	-	-	-	225	150	-	-
ລວມທັງໝົດ		20	158.8	160	227	1,322	3,789.94	4,400.67	1,588	10

ໝາຍເຫດ: (NA) ໝາຍເຖິງບໍ່ມີຂໍ້ມູນ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Luangprabang Agriculture and Forest Development Co. 2009, GAA Oudomxai, 2009, 2010, Pakxeng DAF0 2006, 2010. PAFO Xaignabouly, 2011.

ແຂວງຫຼວງພະບາງ ຫຼຸດລົງຢ່າງໄວວາ ມີພຽງ 1,588 ເຮັກຕາ ແລະ 10 ເຮັກຕາຕາມລຳດັບ, ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ ຢູ່ ແຂວງອຸດົມໄຊ ແລະ ໄຊຍະບູລີ ປະຊາຊົນໄດ້ຢຸດຕິການປູກຖົ່ວແຮ່ປ່ອຍຄັ້ງ. ສາເຫດຫຼັກ ແມ່ນມາຈາກ ລາຄາການຊື້ຂາຍຄັ້ງ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດຄັ້ງ ເຊິ່ງໃນຊ່ວງປີ 2003 ຫາ 2008 ຜົນຜະລິດຄັ້ງ ສາມາດຂາຍໄດ້ໃນລາຄາ ສູງກວ່າ 10,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ, ພ້ອມດຽວກັນ ໄດ້ມີບໍລິສັດ ແລະ ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດເກັບຊື້ຢ່າງເປັນຂະບວນຟັດຟື້ນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ໄດ້ມີບັນດາໂຄງການພັດທະນາ ຈາກ ລັດຖະບານ ແລະ ສາກົນ ເຂົ້າໄປມີສ່ວນຮ່ວມໃນການສົ່ງເສີມ

ຊາວກະສິກອນທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ການຕະຫຼາດ, ເມື່ອຕົກມາຮອດປີ 2009 ລາຄາການຊື້ຂາຍຜົນຜະລິດຄັ້ງ ຕໍ່າກວ່າ 6,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ, ພ້ອມທັງບໍ່ມີພໍ່ຄ້າເກັບຊື້. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ເມື່ອມາຮອດປີ 2010 ລາຄາຄັ້ງຍິ່ງຕົກຕໍ່າເຖິງ 3,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ ແລະ ກໍບໍ່ມີພໍ່ຄ້າເກັບຊື້, ສະນັ້ນ ມາຮອດປະຈຸບັນເຫັນວ່າປະຊາຊົນສ່ວນຫຼາຍ ໄດ້ຢຸດຕິການປູກຖົ່ວແຮ່ປ່ອຍຄັ້ງໄປໃນຕົວ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ມີປະຊາຊົນຈຳນວນນຶ່ງ ຢູ່ໃນແຕ່ລະເມືອງ ຍັງສືບຕໍ່ປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ແລະ ປ່ອຍຄັ້ງຕາມປ່າທຳມະຊາດ ເພື່ອເປັນສິນຄ້າເລັກກຸງນ້ອຍໆ ແລະ ເປັນການຮັກສາແນວພັນຄັ້ງໄວ້ນຳໃຊ້ໃນອະນາຄົດ.

4.1.3. ການລົງທຶນ

ການປູກຖົ່ວແຮ ສຳລັບລ້ຽງຄັ້ງ ຊາວກະສິກອນໃນແຕ່ລະເມືອງ ໄດ້ປະຕິບັດໃນການປູກພື້ນທີ່ເຮັດໄຮ່ຂອງຕົນເອງ, ໂດຍອີງໃສ່ຜົນການສຳພາດພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ສາມາດແບ່ງການລົງທຶນປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ອອກເປັນ 2 ລັກສະນະ ດັ່ງນີ້:

1. ໂຄງການພັດທະນາ ຈາກສາກົນ (GAA, IFAD & FORCOM) ເຂົ້າໄປມີສ່ວນຮ່ວມສົ່ງເສີມຊາວກະສິກອນ ໃນຮູບແບບການສະໜອງແນວພັນຖົ່ວແຮ ແລະ ເບ້ຍໄມ້ອື່ນໆ ແລະ ແນວພັນຄັ້ງ, ພ້ອມທັງໄດ້ສ້າງຄວາມອາດສາມາດທາງດ້ານເຕັກນິກ ໂດຍຈັດໃຫ້ມີການທັດສະນະສຶກສາ ເພື່ອຖອດຖອນບົດຮຽນການລ້ຽງຄັ້ງ ຈາກເມືອງອື່ນ.
2. ອະນຸມັດເງິນກູ້ຈາກທະນາຄານນະໂຍບາຍໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ໂດຍຜ່ານບໍລິສັດພັດທະນາກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ຮ່ວມກັບອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ເປັນຜູ້ສະໜອງແນວພັນຖົ່ວແຮ, ແນວພັນຄັ້ງ ແລະ ຮັບປະກັນການຕະຫຼາດ ໂດຍເຮັດສັນຍາຜູ້ຂາດ ໃນການເກັບຊື້ຜົນຜະລິດຄັ້ງນຳຊາວກະສິກອນ, ຮູບແບບການລົງທຶນ ດັ່ງກ່າວ ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນປູກຖົ່ວແຮລ້ຽງຄັ້ງ ຢ່າງເປັນຂະບວນ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ຂະຫຍາຍຕົວຂຶ້ນຢ່າງໄວວາ ໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ.

4.1.4 ບໍລິສັດຊື້-ຂາຍຜົນຜະລິດຄັ້ງ

ແຕ່ປີ 2003 ມາຮອດປະຈຸບັນ, ບໍລິສັດທີ່ໄດ້ສົ່ງເສີມຊາວກະສິກອນ ປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ພົບເຫັນ 1 ບໍລິສັດ ຄື: ບໍລິສັດຫຸ້ນສ່ວນອຸດສະຫະກຳຄັ້ງ ລາວ-ຈີນ, ເຊິ່ງເປັນບໍລິສັດຮ່ວມມືສອງຝ່າຍ ພາຍໃຕ້ການລົງນາມຮ່ວມມືດ້ານທຸລະກິດຄັ້ງ ລະຫວ່າງ ລັດຖະບານລາວ

ແລະ ລັດຖະບານຈີນ ຕາງໜ້າຝ່າຍລາວ ແມ່ນ ບໍລິສັດພັດທະນາກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ຕາງໜ້າຝ່າຍຈີນ ແມ່ນບໍລິສັດຄຸນມິງຊູແວວໄບໂອເຕັກໂນໂລຊີ ແຫ່ງປະເທດຈີນ ໄດ້ລົງມືປະຕິບັດ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ມີການເຊັນສັນຍາຫຸ້ນສ່ວນ ໃນວັນທີ 10 ມັງກອນ, 2008.

ສະນັ້ນ, ເລີ່ມແຕ່ປີ 2008 ບໍລິສັດຮ່ວມຫຸ້ນສ່ວນ ລາວ-ຈີນ ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໂດຍສ້າງເປັນໂຄງການສົ່ງເສີມການລ້ຽງຄັ້ງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ມີພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍຢູ່ໃນ 5 ເມືອງເໜືອຂອງແຂວງ ຄື: ເມືອງໂພນໄຊ, ປາກແຊງ, ນ້ຳບາກ, ງອຍ ແລະ ເມືອງວຽງຄຳ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງມີພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍ ຢູ່ ແຂວງໄຊຍະບູລີ. ບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ໄດ້ມີການກຳສ້າງສາງເກັບຮັກສາຜົນຜະລິດຄັ້ງ 2 ຫຼັງ ທີ່ ປາກມອງ ເມືອງນ້ຳບາກ ແລະ ຢູ່ ເມືອງຫຼວງພະບາງ, ພ້ອມດຽວກັນ ກໍໄດ້ສ້າງສວນກ້າເບ້ຍໄມ້ ຢູ່ ປາກມອງ ແລະ ສ້າງສວນກ້າເບ້ຍໄມ້, ສວນສາທິດ ປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ຢູ່ ເມືອງວຽງຄຳ. ພ້ອມດຽວກັນບໍລິສັດ ຍັງໄດ້ສະໜອງແນວພັນຖົ່ວແຮ ແລະ ແນວພັນຄັ້ງໃຫ້ແກ່ 5 ເມືອງຈຸດສຸມ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ໃນຈຳນວນ 12.435 ໂຕນ ແລະ 381.564 ໂຕນຕາມລຳດັບ ແລະ ໄດ້ສະໜອງແນວຖົ່ວແຮ ຈຳນວນ 3.750 ໂຕນ ໃຫ້ແຂວງໄຊຍະບູລີ ແລະ ເພື່ອສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈ ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນທາງບໍລິສັດໄດ້ມີການເຮັດສັນຍາຜູກຂາດ ໃນການເກັບຊື້ຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ກັບຊາວກະສິກອນໃນລາຄາ 1.1 ໂດລາ ສະຫະລັດ/ກິໂລກຼາມ;

ສຳລັບ ແຂວງອຸດົມໄຊ ພົບເຫັນວ່າ ບໍ່ມີບໍລິສັດໃດເຂົ້າໄປລົງທຶນ ໃນການສົ່ງເສີມຊາວກະສິກອນປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ, ເຊິ່ງເຫັນແຕ່ບາງໂຄງການທີ່ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈໃນການຜະລິດຄັ້ງ ເຊັ່ນ: ໂຄງການ GAA & IFAD ເຂົ້າໄປສົ່ງເສີມຊາວກະສິກອນໃນຮູບແບບການສະໜອງແນວພັນຄັ້ງ ແລະ ແນວພັນຖົ່ວແຮ ເປັນຕົ້ນ.

4.2. ນະໂຍບາຍສະໜັບສະໜູນການຜະລິດ ຄັ້ງ

ນະໂຍບາຍຫຼັກ ຂອງລັດຖະບານ ທີ່ພົວພັນກັບການຜະລິດຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນ ແມ່ນແຜນງານການຍຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກເຊິ່ງລັດຖະບານໄດ້ມີເປົ້າໝາຍເລັ່ງໃສ່ການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ເປັນອາຊີບທີ່ປ່ຽນແທນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ຂອງປະຊາຊົນໃນບັນດາເມືອງ ທີ່ມີທ່າແຮງດ້ານການລ້ຽງຄັ້ງເນື່ອງຈາກ ເລີ່ມແຕ່ປີ 2003, ລັດຖະບານເຫັນໄດ້ເຖິງຄວາມຕ້ອງການຕະຫຼາດຄັ້ງໃນຕ່າງປະເທດ ຄື: ຈີນ, ວຽດນາມ ແລະ ໄທ ໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ພ້ອມດຽວກັນປະຊາຊົນກໍມີຄວາມຕື່ນຕົວ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈໃນການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ເຊິ່ງສົ່ງຜົນໃຫ້ເນື້ອທີ່ຜະລິດຄັ້ງ ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງໄວວາ ຈາກ 20 ເຮັກຕາ ໃນປີ 2003 ມາເປັນ 1,322 ໃນປີ 2007 ຫຼື ເທົ່າກັບຜົນຜະລິດ ຈາກ 12 ໂຕນ ໃນປີ 2003 ມາເປັນ 793.2 ໂຕນ ໃນປີ 2007 (ສະມັດຕະພາບການຜະລິດສະເລ່ຍປະມານ 0.6 ໂຕນ/ເຮັກຕາ). ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ເຫັນວ່າການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ຂອງຊາວກະສິກອນ ແມ່ນຍັງເປັນການຜະລິດນ້ອຍ ແບບກະແຈກກະຈາຍ, ບໍ່ມີການຈັດຕັ້ງ, ການຕະຫຼາດ ບໍ່ເປັນລະບົບ ແລະ ບໍ່ແນ່ນອນ, ສະມັດຕະພາບການຜະລິດຕົກຕໍ່າ ແລະ ມີຄຸນນະພາບຕໍ່າ (ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານ), ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ, ປະຊາຊົນ ຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານການຕະຫຼາດ, ເຕັກນິກວິຊາການ ແລະ ລວມເຖິງຂາດທຶນຮອນ ໃນການຜະລິດ. ສະນັ້ນ ລັດຖະບານ ກໍຄື ອົງການຈັດຕັ້ງພາຍໃນ ແລະ ສາກົນ ຈຶ່ງໄດ້ມີນະໂຍບາຍເພື່ອສົ່ງເສີມການຜະລິດຄັ້ງ ຢູ່ໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ, ໄຊຍະບູລີ ແລະ ອຸດົມໄຊ ລຸ່ມນີ້:

4.2.1. ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ໂຄງການສົ່ງເສີມການຜະລິດຄັ້ງເປັນສິນ ໃນ 5

ເມືອງເໜືອ ຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ, ປະກົດຜົນເປັນຈິງ ເຈົ້າແຂວງຫຼວງພະບາງ ໄດ້ອອກຄຳສັ່ງແນະນຳ ວ່າດ້ວຍການປ່ອຍສິນເຊື້ອສົ່ງເສີມການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ ແລະ ຄັ້ງປີ 2008 ຈາກທະນາຄານນະໂຍບາຍ ແລະ ທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳ ໂດຍໃຫ້ປະສານສົມທົບກັບຄະນະຮັບຜິດຊອບໂຄງການປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ຂັ້ນເມືອງ (ຕາຕະລາງ 3).

ເຫັນວ່າ ໃນປີ 2008 ທະນາຄານນະໂຍບາຍ ສາຂາແຂວງຫຼວງພະບາງ ໄດ້ປ່ອຍສິນເຊື້ອເງິນກູ້ໄລຍະກາງ (ໄລຍະການກູ້ຢືມ ແຕ່ 1 ຫາ 3 ປີ) ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ (ອັດຕາດອກເບ້ຍ 8% ຕໍ່ປີ) ພາຍໃນ 5 ເມືອງ ເພື່ອປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ຈຳນວນ 1,870 ຄອບຄົວ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ປູກຖົ່ວແຮ ທັງໝົດ 1,996 ເຮັກຕາ ຄິດໄລ່ເປັນຈຳນວນເງິນກູ້ຢືມ ທັງໝົດ 8,435,409,000 ກີບ, ໃນນັ້ນ, ເມືອງວຽງຄຳກູ້ຢືມຫຼາຍກວ່າເມືອງອື່ນໆ ກວມເອົາ 40.2% ຮອງລົງແມ່ນ ເມືອງອອຍ ກວມເອົາ 35.8% ແລະ ກູ້ຢືມເງິນໜ້ອຍກວ່າ ເມືອງອື່ນໆ ແມ່ນ ເມືອງໂພນໄຊ ກວມເອົາ 3.4%. ນອກຈາກນັ້ນ, ທະນາຄານນະໂຍບາຍ ສາຂາແຂວງຫຼວງພະບາງ ຍັງໄດ້ປ່ອຍເງິນກູ້ໄລຍະຍາວ (ໄລຍະການກູ້ຢືມ 3 ປີ ຂຶ້ນໄປ) ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ພາຍໃນ 3 ເມືອງ ເພື່ອປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ຈຳນວນ 18 ບ້ານ, 401 ຄອບຄົວ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ 434 ເຮັກຕາ ຄິດໄລ່ເປັນເງິນກູ້ຢືມທັງໝົດ 2,097,446,000 ກີບ, ໃນນັ້ນ, ແມ່ນເມືອງວຽງຄຳ ກູ້ຢືມຫຼາຍກວ່າໝູ່ ກວມເອົາ 68.2%;

ສຳລັບ ແຂວງໄຊຍະບູລີ ທະນາຄານ ຍັງໄດ້ອະນຸມັດເງິນກູ້ຢືມ ໄລຍະກາງ (ໄລຍະການກູ້ຢືມ ແຕ່ 1 ຫາ 3 ປີ) ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ (ອັດຕາດອກເບ້ຍ 8% ຕໍ່ປີ) ພາຍໃນເມືອງໄຊຍະບູລີ ເພື່ອປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ຈຳນວນ 3 ບ້ານ, ມີ 44 ຄອບຄົວ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ 36.5 ເຮັກຕາ ຄິດໄລ່ເປັນຈຳນວນທັງໝົດ 142,832,000 ກີບ.

ຕາຕະລາງ 3: ເງິນກູ້ສຳລັບຜະລິດຄັ້ງ ຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ໄຊຍະບູລີ ປີ 2008

ລ/ດ	ເມືອງ	ຈຳນວນ ບ້ານ	ຈຳນວນ ຄອບຄົວ	ເນື້ອທີ່ (ຮຕ)	ເງິນກູ້ຍືມ (ກີບ)	ຄິດເປັນ (%)
ເງິນກູ້ໄລຍະກາງ (1 ຫາ 3 ປີ), ດອກເບ້ຍ 8% ຕໍ່ ປີ						
1	ວຽງຄຳ	18	595	660	3,391,195,000	40.2
2	ໂພນໄຊ	9	181	144	283,134,000	3.4
3	ປາກແຊງ	5	233	278	1,232,000,000	14.6
4	ນ້ຳບາກ	17	228	233	505,830,000	6.0
5	ງອຍ	25	633	681.35	3,023,250,000	35.8
ລວມຍ່ອຍ		74	1,870	1,996	8,435,409,000	100
-	ໄຊຍະບູລີ	3	44	36.5	142,832,000	-
ເງິນກູ້ໄລຍະຍາວ (3 ປີ ຂຶ້ນໄປ), ດອກເບ້ຍ 10% ຕໍ່ ປີ						
1	ວຽງຄຳ	6	215	228	1,431,160,000	68.2
2	ງອຍ	6	92	94.5	383,090,000	18.3
3	ນ້ຳບາກ	6	94	111.5	283,196,000	13.5
ລວມຍ່ອຍ		18	401	434	2,097,446,000	100
ລວມທັງໝົດ		95	2,315	2,466.5	10,675,687,000	-

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ທະນາຄານນະໂຍບາຍ, ສາຂາ ແຂວງຫຼວງພະບາງ (2008).

ສະຫຼຸບລວມແລ້ວ, ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານທຶນຮອນ ສຳລັບການຜະລິດຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນ ຈາກລັດຖະບານ ໂດຍແມ່ນທະນາຄານນະໂຍບາຍ ເປັນຜູ້ປ່ອຍສິນເຊື້ອກູ້ຍືມທັງໃນໄລຍະກາງ ແລະ ໄລຍະຍາວ ມີປະຊາຊົນກູ້ຍືມທັງໝົດ 95 ບ້ານ, ມີ 2,315 ຄອບຄົວ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ 2,466.5 ເຮັກຕາ ຄິດໄລ່ເປັນເງິນກູ້ຍືມທັງໝົດ 10,675,687,000 ກີບ, ໃນນັ້ນ ກູ້ຍືມໄລຍະຍາວ ກວມເອົາ 19.6% ແລະ ໄລຍະກາງ ກວມເອົາ 80.4%.

ສຳລັບແຂວງອຸດົມໄຊ ປະຊາຊົນ ໄດ້ຮັບທຶນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າຈາກ ໂຄງການ GAA ແລະ IFAD ເປັນຜູ້ສະໜອງແນວພັນໄມ້ ແລະ ແນວພັນຄັ້ງ.

4.2.2. ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານວິຊາການ

ການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ໂດຍການຍົກລະດັບຄວາມອາດສາມາດໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ທາງດ້ານເຕັກນິກການປູກຖົ່ວແຮ່ປ່ອຍຄັ້ງ, ແມ່ນໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈຈາກໂຄງການຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ, ຈາກອົງການພັດທະນາສາກົນ, ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ພົບເຫັນບັນດາໂຄງການທີ່ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຊາວກະສິກອນ ມີດັ່ງລຸ່ມນີ້:

1. ຄຳສັ່ງແນະນຳ ຂອງ ທ່ານເຈົ້າແຂວງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ສະບັບເລກທີ 277/ຈຂ.ຫຼບ, ລົງວັນທີ 22 ພະຈິກ, 2007 ວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງການສົ່ງເສີມຜະລິດຄັ້ງເປັນສິນຄ້າ

ເພື່ອຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ເຖິງບັນດາ 5 ເມືອງເໜືອ ຂອງແຂວງ ຄື: ເມືອງວຽງຄຳ, ປາກແຊງ, ໂພນໄຊ, ນ້ຳບາກ ແລະ ເມືອງ ງອຍ ໃນການປູກລະດົມປະຊາຊົນ ປູກຖົ່ວ ແຮປ່ອຍຄັ້ງ ໃຫ້ປະກົດຜົນເປັນຈິງ ແລະ ຮັບປະກັນຄຸນນະພາບ ແລະ ຜົນຜະລິດ ຄັ້ງໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນດີ. ພິເສດ, ໃນຄຳສັ່ງແນະ ນຳສະບັບນີ້ ແມ່ນໄດ້ກຳນົດໃນຂໍ້ທີ (5) ເຊິ່ງມີເນື້ອໃນລະບຸໄວ້ວ່າ “ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ປະຊາ ຊົນຂາຍຄັ້ງໃຫ້ບໍລິສັດອື່ນ ທີ່ແຂວງບໍ່ອະນຸ ຍາດໃຫ້ຢ່າງເດັດຂາດ ຫາກມີການຝ່າຝົນ ແມ່ນມອບໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງຂັ້ນ ແຂວງ, ເມືອງ, ບ້ານ ຍຶດ ແລະ ບັບໃໝ ນັບທັງຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍຢ່າງເຄັ່ງຄັດ, ຖ້າມີການລ່ວງລະເມີດ ຫຼາຍໄປກວ່ານັ້ນ ແມ່ນໃຫ້ດຳເນີນຄະດີພ້ອງ ຂັ້ນສານ ຕັດສິນລົງໂທດ ຢ່າງເໝາະສົມ.

2. ຂໍ້ຕົກລົງຂອງ ທ່ານເຈົ້າແຂວງ ແຂວງຫຼວງ ພະບາງ ສະບັບເລກທີ 555/ຈຂ.ຫຼບ, ລົງ ວັນທີ 31 ກໍລະກົດ, 2007 ວ່າດ້ວຍ ການ ແຕ່ງຕັ້ງຄະນະຊີ້ນຳ ໂຄງການສົ່ງເສີມການ ປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງຕົວແບບ ຢູ່ ເມືອງວຽງ ຄຳ ແລະ ຂະບວນການສົ່ງເສີມການປູກຖົ່ວ ແຮປ່ອຍຄັ້ງແບບທົ່ວໄປໃນທົ່ວແຂວງ. ໂດຍ ຕົກລົງໃຫ້ ທ່ານ ສາຍສະໝອນ ຄົມທະວົງ ຮອງເຈົ້າແຂວງແຂວງຫຼວງພະບາງ ເປັນຫົວ ຫ້າ ແລະ ທ່ານ ສົມພິງ ປະດິຈິດ ຫົວຫ້າ ພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຫຼວງ ພະບາງ ເປັນຮອງ, ເຊິ່ງຄະນະດັ່ງກ່າວ ລວມ ມີ 8 ຄົນ.
3. ຂໍ້ຕົກລົງຂອງ ທ່ານຮອງເຈົ້າແຂວງ ແຂວງ ຫຼວງພະບາງ (ຫົວໜ້າຄະນະ “ຊີ້ນຳໂຄງ ການສົ່ງເສີມການປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ) ສະ ບັບເລກທີ 628/ຈຂ.ຫຼບ, ລົງວັນທີ 28 ສິງຫາ, 2007. ວ່າດ້ວຍການແຕ່ງຕັ້ງຄະນະ ຮັບຜິດຊອບ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການສົ່ງ ເສີມການປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງຕົວແບບ ຢູ່ ເມືອງວຽງຄຳ ແລະ ຂະບວນການສົ່ງເສີມ

ການປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ທົ່ວແຂວງ. ໂດຍ ຕົກລົງໃຫ້ ທ່ານ ບຸນທັນ ແກ້ວບົວລະພາ ຮອງຫົວໜ້າພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ເປັນຫົວໜ້າ, ເຊິ່ງຄະ ນະດັ່ງກ່າວ ລວມ ມີ 8 ຄົນ.

4. ຂໍ້ຕົກລົງ ຂອງ ທ່ານເຈົ້າແຂວງ ແຂວງ ຫຼວງພະບາງ ສະບັບເລກທີ 825/ຈຂ.ຫຼບ, ລົງວັນທີ 25 ຕຸລາ, 2007 ວ່າດ້ວຍການ ແຕ່ງຕັ້ງບໍລິສັດຮັບຜິດຊອບສົ່ງເສີມການຜະ ລິດເກັບຊື້ຄັ້ງ ຢູ່ 5 ເມືອງເໜືອ ຂອງຫຼວງ ພະບາງ, ໂດຍແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ບໍລິສັດພັດທະນາ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຂາອອກ-ຂາເຂົ້າ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ໂດຍມີ ທ່ານ ສົມສັກ ຈັນທະຜົນ ເປັນຜູ້ອຳນວຍການບໍລິສັດ ມີ ໜ້າທີ່ ຄື: (1) ຈັດຫາແນວພັນໄມ້, ແນວພັນ ຄັ້ງ ແລະ ອຸປະກອນການຜະລິດ ເຂົ້າໃນ ໂຄງການລ້ຽງຄັ້ງ ແລະ (2) ດຳເນີນການເກັບ ຊື້ຜະລິດຕະພັນນຳປະຊາຊົນ ໄປຂາຍໃຫ້ ບໍ ລິສັດຄຸນມິງຊູແວວໄບໂອເຕັກໂນໂລຊີ ແຫ່ງ ປະເທດຈີນ.
5. ຂໍ້ຕົກລົງຂອງບັນດາເຈົ້າເມືອງ ທັງ 5 ເມືອງ ວ່າດ້ວຍການແຕ່ງຕັ້ງ ຄະນະຊີ້ນຳໂຄງການ ສົ່ງເສີມການປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ເພື່ອເປັນ ສິນຄ້າພາຍໃນເມືອງ. ໂດຍແມ່ນ ທ່ານເຈົ້າ ເມືອງແຕ່ລະເມືອງ ເປັນຫົວໜ້າຄະນະຊີ້ ນຳ.
6. ກອງທຶນສາກົນເພື່ອການພັດທະນາກະສິ ກຳ (IFAD), ຢູ່ ເມືອງໄຊ ແລະ ເມືອງງາ ໃນປີ 2008 ໄດ້ສ້າງກິດຈະກຳເສີມສ້າງໃຫ້ ຊາວກະສິກອນ ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ ໃນການຜະລິດຄັ້ງ ໂດຍການຈັດໃຫ້ມີການ ຝຶກອົບຮົມ ແລະ ແລກປ່ຽນບົດຮຽນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ກ່ຽວກັບເຕັກນິກການປູກຖົ່ວແຮ ປ່ອຍຄັ້ງ.

7. ໂຄງການພັດທະນາຊຸມນະບົດຮອບດ້ານ (GAA) ຢູ່ເມືອງໄຊ ແລະ ເມືອງງາ, ປີ 2008 ແລະ 2009 ໄດ້ແນະນຳ ແລະ ສົ່ງເສີມໃຫ້ ຄອບຄົວຊາວກະສິກອນຜູ້ສົນໄຈປູກຖົ່ວແຮ ປ່ອຍຄັ່ງ ໃນພື້ນທີ່ຄ້ອຍຊັນເພື່ອປັບປຸງດິນ, ປູກເປັນແລວຕ້ານເຈື່ອນ, ພ້ອມດຽວກັນ ຍັງ ໄດ້ນຳພາຊາວກະສິກອນ ທັດສະນະສຶກສາ ບົດຮຽນການປູກຖົ່ວແຮລ້ຽງຄັ່ງ ຢູ່ ເມືອງ ງອຍ.
8. ໂຄງການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແລະ ສົ່ງເສີມ ຊາວບ້ານ (FORCOM) ປີ 2007 ຫາ 2008 ໄດ້ດຳເນີນການສົ່ງເສີມຊາວບ້ານ ກ່ຽວກັບ ການປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ່ງ ຢູ່ ເມືອງວຽງຄຳ, ເຊິ່ງທາງໂຄງການ ໄດ້ມີການສຶກສາ ແລະ ຊ່ວຍແນະນຳທາງເຕັກນິກໃຫ້ແກ່ຊາວ ກະສິກອນ. ໂຄງການດັ່ງກ່າວ ໄດ້ມີສ່ວນ ຮ່ວມຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ໃນການຊຸກຍູ້ຂະບວນ ການປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ່ງ ໃນ 5 ເມືອງເໜືອ ຂອງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ມີການຂະຫຍາຍ ຕົວຢ່າງວ່ອງໄວ.

4.2.3. ຍຸດທະສາດຂອງລັດຖະບານ ຕໍ່ກັບການ ຜະລິດຄັ່ງ

ປະເທດສາທາລະນະລັດ ປະຊາຊາທິປະ ໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ໄດ້ຈັດເຂົ້າໃນປະເທດທີ່ ທຸກຍາກທີ່ສຸດ ແລະ ດ້ອຍພັດທະນາ ໃນພາກ ພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້, ເຊິ່ງຄວາມທຸກ ຍາກ ແມ່ນນອນຢູ່ໃນເຂດຊຸມນະບົດ ກວມເອົາ 90%, ໃນນັ້ນ ເຫັນວ່າ ເຂດພູດອຍພາກເໜືອ ແມ່ນເຂດທີ່ມີຄວາມທຸກຍາກຫຼາຍກວ່າພາກ ອື່ນໆ ຖ້າສົມທຽບໃສ່ພາກກາງ ແລະ ພາກໃຕ້.

ການລົບລ້າງຄວາມທຸກຈົນ ຂອງປະຊາ ຊົນ ແມ່ນໜ້າທີ່ອັນສຳຄັນຂອງລັດຖະບານ ເຊິ່ງ ໄດ້ວາງເປົ້າໝາຍ ໃນການຫຼຸດພື້ນອອກຈາກປະ ເທດດ້ອຍພັດທະນາ ແລະ ຫຼຸດພື້ນອອກຈາກ ຄວາມທຸກຈົນ ໃນປີ 2020. ສະນັ້ນ, ລັດຖະ

ບານໄດ້ມີວິໄສທັດ ຮອດປີ 2020 ໂດຍໄດ້ກຳ ນົດ 8 ແຜນງານໃນການພັດທະນາ ປະເທດ ໃນໄລຍະຍາວ (NAFRI, 2003). ໃນນັ້ນ, ປະ ກອບມີ 3 ແຜນງານ ທີ່ໄດ້ເຊື່ອມໂຍງກັບການ ປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ່ງ ມີຄື: (1) ແຜນງານຜະລິດ ເປັນສິນຄ້າ, (2) ແຜນງານຢຸດຕິການຖາງປ່າ ເຮັດໄຮ່ ແລະ (3) ແຜນງານພັດທະນາຊຸມນະບົດ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຍຸດທະສາດປ່າໄມ້ ຮອດປີ 2020 ໄດ້ສົ່ງເສີມໃຫ້ປະຊາຊົນ ນຳເອົາເຄື່ອງ ປ່າຂອງດົງ ທີ່ມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຢູ່ ຕາມທຳມະຊາດ ມາປູກເປັນສວນ ເພື່ອຈຸດປະ ສົງທາງດ້ານການຄ້າ. ພ້ອມດຽວກັນ, ຍຸດທະ ສາດດັ່ງກ່າວ ມີຈຸດປະສົງເລັ່ງໃສ່ການເພີ່ມເນື້ອ ທີ່ປ່າໄມ້ ໃຫ້ໄດ້ 70% ໃນປີ 2020.

ໃນບັນດາແຂວງ ພາກເໜືອ ໂດຍສະ ເພາະແມ່ນ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ທີ່ເຫັນໄດ້ຄວາມ ສຳຄັນຕໍ່ກັບນະໂຍບາຍ ຂອງລັດຖະບານ ໃນ ການລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ ຈຶ່ງໄດ້ຜັນຂະຫຍາຍ ແຜນງານຂອງລັດຖະບານ ໂດຍການສ້າງໂຄງ ການຕ່າງໆ ເພື່ອຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ ຂອງປະຊາຊົນໃຫ້ໄດ້ ໂດຍພື້ນຖານ. ຄອບຄົວທຸກຍາກ ໃຫ້ຍັງເຫຼືອ ນ້ອຍກວ່າ 5,000 ຄອບຄົວ ແລະ ລາຍຮັບສະ ເລ່ຍຕໍ່ຄົນຕໍ່ປີ ໃຫ້ໄດ້ 700 ໂດລາ ສະຫະລັດ ໃນນັ້ນ 38% ແມ່ນມາຈາກຂະແໜງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ (Luang prabang Governor office, 2008).

4.3. ການຊື້-ຂາຍຜົນຜະລິດຄັ່ງ

ໃນໄລຍະກ່ອນປີ 2007, ສະພາບການ ຊື້ຂາຍ ແມ່ນມີພໍ້ຄ້າຄົນກາງ ຈາກຫຼາຍແຫຼ່ງມາ ເກັບຊື້ ເຊັ່ນ: ພໍ້ຄ້າຄົນວຽດນາມ, ຈີນ ແລະ ລາວ, ການເກັບຊື້ແຕ່ລະບ່ອນ ແມ່ນມີລະດັບລາຄາທີ່ ແຕກຕ່າງກັນບົນພື້ນຖານ ອີງໃສ່ຄຸນນະພາບ ຂອງຄັ່ງເປັນຫຼັກ, ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນຢູ່ເມືອງ ວຽງຄຳ ໃນປີ 2003 ມີພໍ້ຄ້າຄົນວຽດນາມ ເກັບຊື້ ໂດຍມີນາຍໜ້າເກັບຊື້ ເປັນຄົນລາວ, ໃນຂະ

ຕາຕະລາງ 4: ລາຄາຄັງແຫ້ງ ແຕ່ປີ 2003 ເຖິງ 2011

ເມືອງ ປີ	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ວຽງຄຳ	17,000	17,000	15,000	13,000	11,000	10,000	5,000	3,000	NA
ງອຍ	18,000	17,000	15,000	13,000	11,000	10,000	5,000	3,000	NA
ນ້ຳບາກ	18,000	23,000	18,000	15,000	13,000	10,000	5,000	3,000	13,000
ປາກແຂງ	NA	NA	NA	12,000	11,000	10,000	5,000	2,000	NA
ໄຊ	NA	NA	NA	NA	NA	10,000	6,000	3000	NA
ງາ	NA	NA	NA	NA	NA	10,000	6,000	3000	NA
ໄຊຍະບູລີ	NA	NA	NA	NA	NA	10,000	5,000	NA	NA
ພຽງ	NA	NA	NA	NA	NA	10,000	5,000	NA	NA
ຄ່າສະເລ່ຍ	17,666	19,000	16,000	13,250	11,500	10,000	5,250	2,833	13,000
SE ±	333	2000	1000	629	500	0	163	166	0

ໝາຍເຫດ: (NA) ໝາຍເຖິງບໍ່ມີຂໍ້ມູນ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011. Keoboulapha, B., 2008. Norasings, X., 2009.

ນະທີ່ຊາວກະສິກອນ ທີ່ເມືອງນ້ຳບາກ ແລະ ເມືອງງອຍ ສົ່ງຂາຍຜົນຜະລິດຄັ້ງ ໃຫ້ພໍ່ຄ້າຄົນຈີນ ຢູ່ ປາກມອງ. ຫຼັງຈາກປີ 2008 ການເກັບຊື້ຄັ້ງແມ່ນບໍລິສັດອຸດສະຫະກຳຄັ້ງ ລາວ-ຈີນ ເປັນຜູ້ດຳເນີນການເກັບຊື້ແບບຜູກຂາດທັງໝົດ. ໃນຂະນະທີ່ ຢູ່ ແຂວງໄຊຍະບູລີ ແລະ ອຸດົມໄຊ, ປະຊາຊົນໄດ້ຂາຍຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ໃຫ້ແກ່ບໍລິສັດດັ່ງກ່າວເຊັ່ນກັນ. ມາຮອດປະຈຸບັນ, ຊາວກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ ໄດ້ຢຸດຕິການປູກຖົ່ວແຮລັງຄັ້ງ, ເນື່ອງຈາກບໍ່ມີພໍ່ຄ້າເກັບຊື້, ໃນທາງກົງກັນຂ້າມປະຈຸບັນ (2011) ຢູ່ ບ້ານປາກມອງ, ເມືອງນ້ຳບາກ ຍັງມີຊາວກະສິກອນຈຳນວນນຶ່ງສືບຕໍ່ປູກໄມ້ລັງຄັ້ງ ໂດຍມີພໍ່ຄ້າຈີນ (ຂາຍເຄື່ອງຍ່ອຍຢູ່ສາມແຍກປາກມອງ) ເປັນຜູ້ເກັບຊື້ ໃນລາຄາ 13,000 ກີບ/ກິໂລກຳມຄັ້ງແຫ້ງ.

4.3.1. ລາຄາຄັ້ງ

ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ເຫັນວ່າ ລາຄາການຊື້ຂາຍຄັ້ງຢູ່ໃນບັນດາເມືອງເໜືອ ຂອງແຂວງ

ຫຼວງພະບາງ, ແຂວງອຸດົມໄຊ ແລະ ໄຊຍະບູລີ ແມ່ນຍັງບໍ່ທັນແນ່ນອນ ເພາະບໍ່ມີການເກັບຊື້ຄັ້ງ. ແນວໃດກໍດີ, ໄດ້ພົບເຫັນວ່າ ມີການຊື້ຂາຍຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນຈຳນວນນຶ່ງ ທີ່ຍັງສືບຕໍ່ຜະລິດຄັ້ງຂາຍເປັນສິນຄ້າ ຢູ່ ບ້ານປາກມອງ, ເມືອງນ້ຳບາກ ແຕ່ການຊື້ຂາຍດັ່ງກ່າວຍັງຢູ່ໃນວົງແຄບ (ຕາຕະລາງ 4).

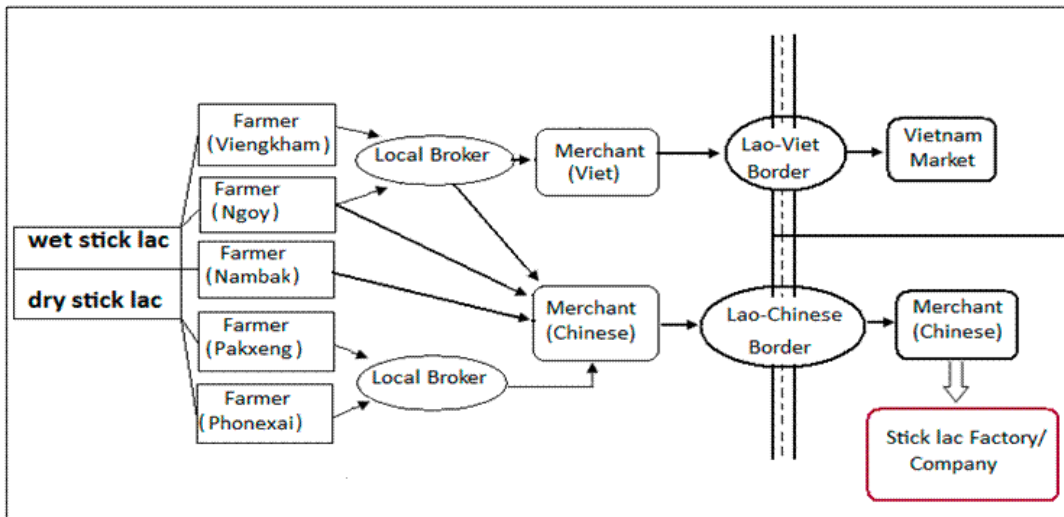
ຄັ້ງແຫ້ງ ຕາມປົກກະຕິ ແມ່ນມີລາຄາສູງກວ່າ ລາຄາຄັ້ງດິບ ເຊັ່ນ: ລາຄາຂາຍຄັ້ງດິບ 13,000 ກີບ/ກິໂລກຳມ, ຄັ້ງແຫ້ງ ມີລາຄາ 15,000 ກີບ/ກິໂລກຳມ (ລາຄາຄັ້ງຢູ່ເມືອງງອຍ ໃນປີ 2005), ແນວໃດກໍຕາມ, ປະຊາຊົນສ່ວນຫຼາຍແມ່ນນິຍົມກັນຂາຍຜົນຜະລິດຄັ້ງ ໃນຮູບແບບຄັ້ງແຫ້ງ, ເພາະມີລາຄາສູງກວ່າ ແລະ ສາມາດເກັບຮັກສາໄວ້ດົນກວ່າ. ໃນຕາຕະລາງ 4, ໂດຍລວມເຫັນວ່າ ລາຄາຄັ້ງແຫ້ງ ທົບຕົວຂຶ້ນສູງສຸດ ໃນປີ 2004 ໂດຍສະເລ່ຍ 19,000 ກີບ/ກິໂລກຳມ, ຫຼັງຈາກນັ້ນມາ, ລາຄາຄັ້ງປັບຕົວຫຼຸດລົງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ເຊິ່ງໃນໄລຍະບໍລິສັດອຸດສະ

ຮູບສະແດງ 2: ລາຄາຄັ້ງແຫ້ງສະເລ່ຍປະຈຳປີ ຢູ່ ແຂວງ ຫຼວງພະບາງ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ໄຊຍະບູລີ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field Survey, 2011, Keoboulapha B., et al, 2008.

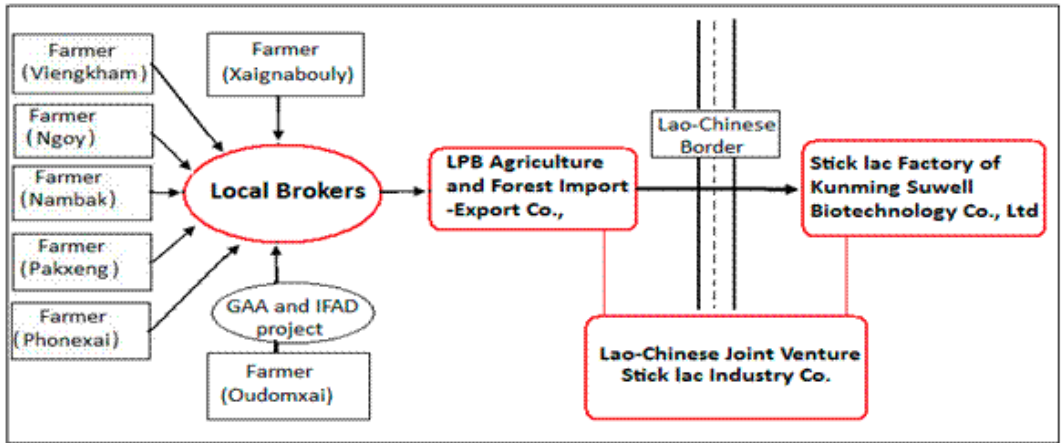
ຮູບສະແດງ 3: ຊ່ອງທາງການຕະຫຼາດຄັ້ງ ກ່ອນປີ 2008 ຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະບາງ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011. Keoboulapha B., 2008, Norasings X., 2009.

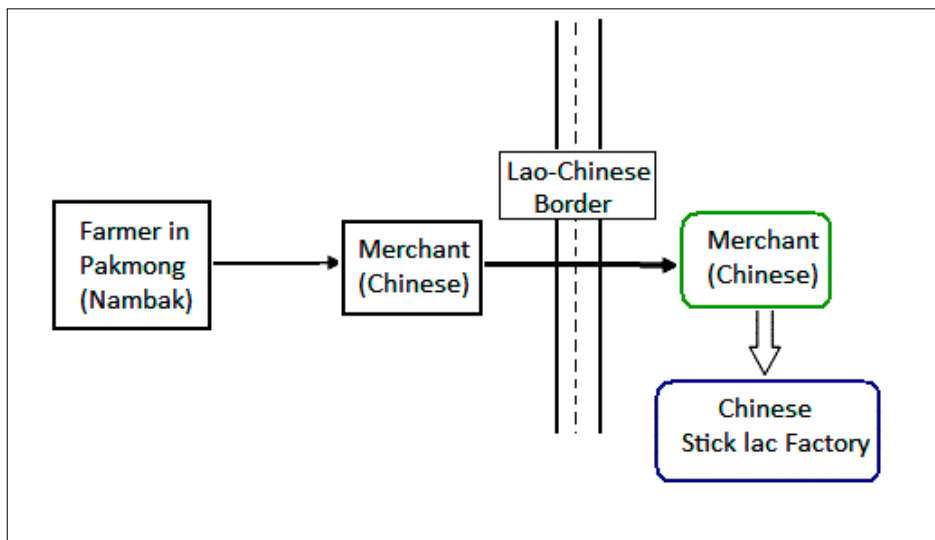

ຮູບສະແດງ 4: ຊ່ອງທາງການຕະຫຼາດຄັ້ງ ໃນໄລຍະປີ 2008-2009

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: LPB Agriculture and Forest Development Import-Export Co., 2009.

ຮູບສະແດງ 5: ຊ່ອງທາງການຕະຫຼາດຄັ້ງ ໃນປີ 2011

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011.

ຫະກຳຄັງ ລາວ-ຈີນ ເກັບຊື້ ໃນປີ 2008 ໃນລາຄາ 10,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ, ຮອດທ້າຍປີ 2008 ຫາຕົ້ນປີ 2009 ຍ້ອນວິກິດການທາງເສດຖະກິດໂລກ ເຮັດໃຫ້ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດຄັງ ຢູ່ຕ່າງປະເທດຫຼຸດລົງ ສົ່ງຜົນໃຫ້ການຊື້ຂາຍຄັງ ຢູ່ລາວ ມີລາຄາສະເລ່ຍ 5,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ, ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ ລາຄາການຊື້ຂາຍຄັງ ໃນປີ 2010 ຍິ່ງຕໍ່າລົງ ເຖິງ 3,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ຢຸດເຊົາການເກັບກຳຜົນຜະລິດຄັງ. ພ້ອມດຽວກັນ, ບໍລິສັດເກັບຊື້ ລວມເຖິງພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ຢຸດເຊົາການເກັບຊື້ຜົນຜະລິດຄັງ ໄປໃນຕົວເຊັ່ນກັນ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ໃນປີ 2011 ລາຄາຄັງແຫ້ງ ຢູ່ ບ້ານປາກມອງ ເມືອງນ້ຳບາກ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ມີລາຄາ 13,000ກີບ/ກິໂລກຼາມ. ໂດຍແມ່ນພໍ່ຄ້າຄົນຈີນ ຢູ່ ປາກມອງເກັບຊື້ (ພໍ່ຄ້າຂາຍເຄື່ອງຍ່ອຍ) (ຮູບທີ 2).

4.3.2. ຕ້ອງໂສ້ການຕະຫຼາດ

ໄລຍະກ່ອນ ປີ 2008, ແຂວງຫຼວງພະບາງ ເປັນແຂວງດຽວທີ່ປະຊາຊົນໄດ້ປູກໄມ້ ຢ່ອຍຄັ້ງ ເຊິ່ງລວມມີ ເມືອງວຽງຄຳ, ງອຍ, ນ້ຳບາກ, ປາກແຊງ ແລະ ໂພນໄຊ, ຜົນຜະລິດຄັງ ຂອງຊາວກະສິກອນ ແມ່ນຖືກເກັບຊື້ ຈາກພໍ່ຄ້າຄົນກາງລາວ, ວຽດນາມ ແລະ ຈີນ ເຊິ່ງຜະລິດຕະພັນຄັງ ໄດ້ຖືກສົ່ງອອກໄປວຽດນາມ ແລະ ສປປ ຈີນ. ຢູ່ ເມືອງວຽງຄຳ ພໍ່ຄ້າຄົນວຽດນາມ ບາງຄົນມີນາຍໜ້າເກັບຊື້ເປັນຄົນທ້ອງຖິ່ນປະຈຳບ້ານ, ໃນຂະນະທີ່ ເມືອງນ້ຳບາກ, ງອຍ, ປາກແຊງ ມີນາຍໜ້າຄົນລາວເກັບຊື້ສົ່ງໃຫ້ພໍ່ຄ້າຄົນຈີນ (ຮູບ 3).

ໃນໄລຍະປີ 2008 ຫາ 2009 ການເກັບຊື້ ແລະ ສົ່ງອອກຜົນຜະລິດຄັງ ແມ່ນບໍລິສັດຫຸ້ນສ່ວນອຸດສະຫະກຳຄັງ ລາວ-ຈີນ ເປັນຜູ້ຜູກຂາດພຽງຜູ້ດຽວ ໂດຍມີຕົວແທນເກັບຊື້ຄັ້ງປະຈຳຢູ່ ໃນແຕ່ລະເມືອງ ແລ້ວມີການຂົນສົ່ງສິນຄ້າໄປເກັບຮັກສາໄວ້ ທີ່ສາງເກັບຮັກສາຄັ້ງ ປາກມອງ, ເມືອງນ້ຳບາກ, ການສົ່ງອອກຜົນຜະລິດຄັງ

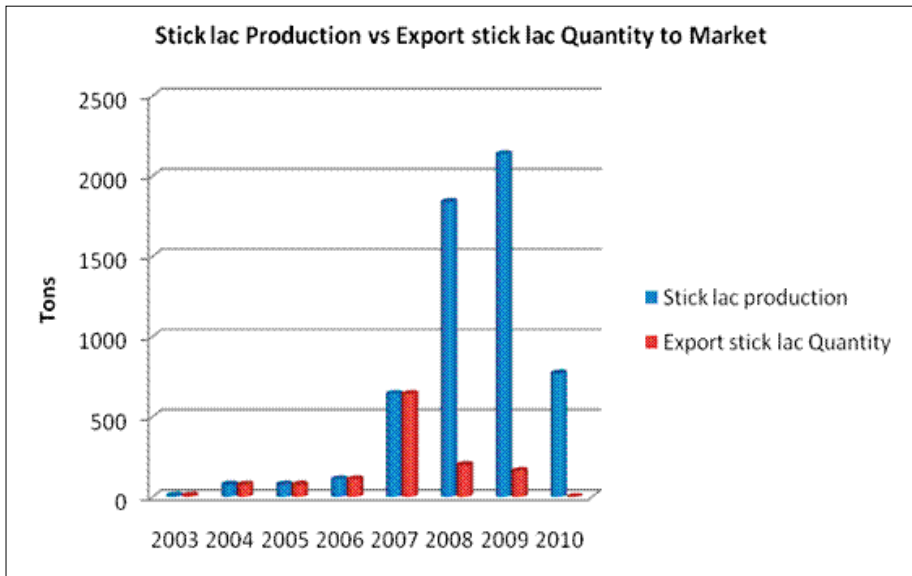
ແມ່ນບໍລິສັດລາວ ສົ່ງອອກໃຫ້ບໍລິສັດຈີນ (ບໍລິສັດຄຸນມິງຊູແວວໂບໂອເຕັກໂນໂລຊີຈຳກັດ ແຫ່ງສປປ ຈີນ) ຢູ່ ນະຄອນຄຸນມິງ, ແຂວງຢູນນານ (ຮູບທີ 4). ໃນໄລຍະດັ່ງນີ້ ກໍລະນີພໍ່ຄ້າຄົນກາງເກັບຊື້ຖືວ່າ ເປັນການລັກລອບເກັບຊື້ ເຊິ່ງໄດ້ມີການປັບໃໝ ແລະ ດຳເນີນຄະດີ.

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ພົບວ່າ ຢູ່ໃນ 5 ເມືອງຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ບໍລິສັດຫຸ້ນສ່ວນອຸດສະຫະກຳຄັງ ລາວ-ຈີນ ຢຸດເຊົາການເກັບຊື້, ເນື່ອງຈາກລາຄາຕົກຕໍ່າ ແລະ ມີການຫຼຸບທຶນ ພ້ອມດຽວກັນ ປະຊາຊົນຢູ່ໃນເຂດເມືອງ ດັ່ງກ່າວ ລວມເຖິງ ແຂວງໄຊຍະບູລີ ແລະ ອຸດົມໄຊ ກໍຢຸດເຊົາການປູກຖົ່ວແຮບຢ່ອຍຄັ້ງ. ແຕ່ແນວໃດກໍດີ, ບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ຍັງບໍ່ທັນມີການປະກາດລົ້ມລະລາຍເທື່ອ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງຍັງຖືເປັນບໍລິສັດຜູກຂາດ ໃນການເກັບຊື້ຄັ້ງເຊັ່ນເຄີຍ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ຍັງພົບວ່າ ມີຈຳນວນນຶ່ງ ຢູ່ ບ້ານປາກມອງ, ເມືອງນ້ຳບາກ ໄດ້ສືບຕໍ່ຜະລິດຄັງ ເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ໂດຍໄດ້ນຳໄປຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ຄົນຈີນ ທີ່ດຳເນີນທຸລະກິດຂາຍເຄື່ອງຍ່ອຍອື່ນໆ ຢູ່ສາມແຍກປາກມອງ, ການຊື້ຂາຍຜົນຜະລິດຄັງ ຈາກປະຊາຊົນດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຮັບຮູ້ກັນໃນວົງແຄບ ເຊິ່ງມີການເກັບຊື້ໃນລາຄາຄັ້ງແຫ້ງ 13,000 ກີບ/ກິໂລກຼາມ, ຮູບແບບການສົ່ງອອກ ແມ່ນຂົນສົ່ງປະປົນກັບສິນຄ້າອື່ນໆ ເຂົ້າໄປເຖິງປະເທດຈີນ ແລ້ວສົ່ງຕໍ່ພໍ່ຄ້າຄົນກາງຢູ່ຈີນ ຫຼັງຈາກນັ້ນ ສົ່ງເຂົ້າໂຮງງານປຸງແຕ່ງຄັ້ງໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ (ຮູບທີ 5).

4.3.3. ຕະຫຼາດຄັ້ງ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການ ຂອງຕະຫຼາດ

ເລີ້ມແຕ່ປີ 2003 ເຫັນວ່າ ປະລິມານການສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ຈາກລາວໄປຍັງຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ ແມ່ນມີປະລິມານເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ສົ່ງອອກໄປຍັງປະເທດວຽດນາມ ແລະ ສປປ ຈີນ, ເນື່ອງຈາກລາຄາຄັ້ງ ຢູ່ ສປປ ລາວ ເປັນຕົ້ນລາຄາເກັບຊື້ ຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະ

ຮູບສະແດງ 6: ຄວາມສົມດູນລະຫວ່າງຜົນຜະລິດຄັ້ງ ແລະ ປະລິມານການສົ່ງອອກຕ່າງປະເທດ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: LPB Agriculture and Forest Development Import and Export Co., 2009.

ໝາຍເຫດ: ຮູບຂ້າງເທິງ, ໄດ້ຄິດໄລ່ຜົນຜະລິດຄັ້ງແມ່ນອີງໃສ່ຂໍ້ມູນໃນຕາຕະລາງ 3 ຄູນໃຫ້ສະມັດຕະພາບໃນການຜະລິດຄັ້ງຕົວຈິງຂອງປະຊາຊົນໂດຍສະເລ່ຍ ຄື: 0.48 ໂຕນ/ເຮັກຕາ. ຂໍ້ມູນການສົ່ງອອກແມ່ນອີງໃສ່ຂໍ້ມູນໃນຂໍ້ 4.3.2.

ບາງ ຕົກຕ່ຳລົງຢ່າງໄວວາ ເຊິ່ງສົ່ງຜົນໃຫ້ປະຊາຊົນບໍ່ສາມາດຜະລິດຄັ້ງຕໍ່ໄປໄດ້. ສະນັ້ນ, ເລີ້ມແຕ່ ທ້າຍປີ 2009 ຫາ ປະຈຸບັນ ປະລິມານການສົ່ງອອກຄັ້ງ ຈາກລາວ ໄປຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ (ຈີນ) ແມ່ນຫຼຸດລົງ ເຊັ່ນກັນ (ຮູບທີ 6).

ກ່ອນປີ 2008, ເຊິ່ງເປັນໄລຍະທີ່ຍັງບໍ່ທັນມີບໍລິສັດ ໃນການເກັບຊື້ແບບຜູກຂາດຝ່າຍດຽວ ເຫັນວ່າ ປະລິມານການສົ່ງອອກຜົນຜະລິດຄັ້ງໄປຍັງຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ ກັບປະລິມານການຜະລິດຄັ້ງຕົວຈິງຂອງປະຊາຊົນມີຄວາມສົມດູນ, ເນື່ອງຈາກມີພໍ້ຄ້າຫຼາຍຄົນເກັບເກັບຊື້ ແລະ ມີຕະຫຼາດສົ່ງອອກໄປວຽດນາມ ແລະ ຈີນ, ໃນຂະນະທີ່ໃນໄລຍະ ປີ 2008 ຫາ 2010 ມີບໍລິສັດເກັບຊື້ແບບຜູກຂາດຝ່າຍດຽວ ເຫັນວ່າ ປະລິ

ມານການຜະລິດຂອງຊາວກະສິກອນ ກັບປະລິມານການສົ່ງອອກບໍ່ສົມດູນກັນ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ 2008 ຫາ 2009 ຜົນຜະລິດຄັ້ງ ຂອງຊາວກະສິກອນ ມີເຖິງ 1,840 ແລະ 2,137 ໂຕນ ຕາມລຳດັບ ໃນຂະນະທີ່ຄວາມສາມາດ ໃນການສົ່ງອອກຜົນຜະລິດຄັ້ງ ມີພຽງ 200 ແລະ 162 ໂຕນ ຕາມລຳດັບ. ບໍ່ພຽງແຕ່ເທົ່ານັ້ນ, ໃນປີ 2010 ຜົນຜະລິດຄັ້ງ ບໍ່ໄດ້ມີການສົ່ງອອກຂາຍແຕ່ຢ່າງໃດເລີຍ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ໃນປີ 2008, 2009 ແລະ 2010 ຄິດເປັນມູນຄ່າ ເທົ່າກັບ 16,400 ລ້ານກີບ, 8,560 ລ້ານກີບ ແລະ 2,313 ລ້ານກີບ ຕາມລຳດັບ (ຄິດໄລ່ຕາມລາຄາເກັບຊື້ໃນແຕ່ລະປີ). ດັ່ງນັ້ນ, ໃນປີ 2011 ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນຢຸດເຊົາການປູກຖົ່ວແຮ່ ຫຼື ໄມ້ອື່ນໆ ເພື່ອລ້ຽງຄັ້ງ.

4.4 ຂະບວນການຜະລິດຄັງ

ການລ້ຽງຄັງ ແມ່ນເປັນມູນເຊື້ອ ແລະ ເປັນພູມບັນຍາຊາວບ້ານ ທີ່ໄດ້ມີການສືບທອດ ກັນມາລຸ້ນຕໍ່ລຸ້ນ ນັບເປັນເວລາຫຼາຍສັດຕະວັດ. ສະນັ້ນ, ຈາກມູນເຊື້ອທີ່ເຄີຍປະຕິບັດມາ ແລະ ບົດຮຽນທີ່ໄດ້ຮັບການເຝິກອົບຮົມ ຈາກບັນດາ ໂຄງການຕ່າງໆ ປະຊາຊົນຈຶ່ງມີຂະບວນການ ໃນການຜະລິດຄັງ ດັ່ງນີ້:

4.4.1. ຊະນິດພັນຄັງ

ການສຶກສາຄັງນີ້ ພົບວ່າ, ຊະນິດພັນຄັງທີ່ ນຳໃຊ້ຢູ່ໃນພາກເໜືອຂອງລາວ ໂດຍສະເພາະ ຢູ່ໃນ 3 ແຂວງ ຍັງບໍ່ທັນມີການຍັ້ງວ່າເປັນເປັນ ຊະນິດຂອງຈີນ *Laccifer Chinensis* ຫຼື ອິນເດຍ (*Laccifer lacca*) ແນວໃດກໍດີ, ໃນແຕ່ລະເມືອງ, ແນວພັນຄັງທີ່ຊາວກະສິກອນໄດ້ນຳໃຊ້ ປະກອບ ມີ 2 ປະເພດ ຄື: (1) ແນວພັນຄັງດໍ ແລະ (2) ແນວພັນຄັງປີ. ໃນນັ້ນ, ທັງສອງແນວພັນຄັງ ຊາວ ກະສິກອນນິຍົມກັນລ້ຽງແບບເປັນຮອບວຽນ ຄື: ປ່ອຍ ຫຼື ລ້ຽງຄັງດໍ ໃນລະດູຝົນ ແລະ ລ້ຽງແນວ ພັນຄັງປີ ໃນລະດູແລ້ງ; ແນວພັນຄັງ 2 ປະເພດນີ້ ແມ່ນໃຫ້ຜົນຜະລິດເທົ່າກັນ.

4.4.2. ຊະນິດພັນໄມ້ລ້ຽງຄັງ

ການສຶກສາຄັງນີ້, ພົບເຫັນວ່າ ຊະນິດພັນ ໄມ້ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການລ້ຽງຄັງ ລວມມີ 9 ຊະນິດ ໃນນັ້ນ, ແຕ່ລະເມືອງ ມີຈຳນວນຫຼາຍ ໜ້ອຍແຕກຕ່າງກັນ, ຊະນິດພັນໄມ້ທີ່ປະຊາຊົນ ນຳເອົາມາປູກເພື່ອລ້ຽງຄັງຢ່າງກວ້າງຂວາງ ມີ 1 ຊະນິດພັນ ຄື: ຕົ້ນຖົ່ວແຮ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຊະ ນິດພັນໄມ້ປ່າ ຈຳນວນ 8 ຊະນິດ ຄື: ໄມ້ແຟນ, ໄມ້ລຽງ, ໄມ້ເຄັດ, ໄມ້ສາມສາ, ໄມ້ຫວ້າ, ດູ່ ຄວາຍ, ໜັງຄວາຍ ແລະ ຕົ້ນໝາກນອດ ແມ່ນ ຊະນິດພັນໄມ້ ທີ່ປະຊາຊົນໃນບາງເມືອງ ນິຍົມ ກັນປ່ອຍຄັງເພື່ອຮັກສາແນວພັນຄັງ ແລະ ເພື່ອ ຈຸດປະສົງ ທາງເສດຖະກິດເຊັ່ນກັນ.

ໃນນັ້ນ, ເຫັນວ່າ ມີ 4 ຊະນິດພັນໄມ້ ຄື: ໄມ້ແຟນ, ໄມ້ລຽງ, ໄມ້ເຄັດ ແລະ ໄມ້ສາມສາ ປະຊາຊົນໃນບາງເມືອງ ໄດ້ນຳເອົາມາປູກເປັນ ສວນປູກ ເພື່ອປ່ອຍຄັງ. ຊະນິດພັນໄມ້ດັ່ງກ່າວ ປະຊາຊົນນິຍົມກັນປູກຢ່າງກວ້າງຂວາງ ລວມມີ ໄມ້ລຽງ ແລະ ໄມ້ແຟນ, ໄມ້ສອງຊະນິດ ປະຊາຊົນ ເມືອງນ້ຳບາກ ແລະ ເມືອງງອຍ ຍັງຍືນວ່າ ໄມ້ ລຽງ ໃຫ້ຜົນຜະລິດດີກວ່າໄມ້ອື່ນໆ ໃນຈຳນວນ ຊະນິດພັນໄມ້ ທີ່ສາມາດລ້ຽງຄັງໄດ້. ໃນຂະນະ ທີ່ປະຊາຊົນ ເມືອງວຽງຄຳ ໄດ້ຍັງຍືນວ່າ ໄມ້ ໝາກແຟນ ໃຫ້ຜົນຜະລິດຄັງ ທີ່ດີກວ່າໄມ້ຊະນິດ ອື່ນໆ. ນອກຈາກນັ້ນ, ປະຊາຊົນເມືອງປາກແຊງ ຍັງໄດ້ຍັງຍືນຕື່ມອີກວ່າ ໄມ້ເຄັດໃຫ້ຜົນຜະລິດ ທີ່ມີຄຸນນະພາບດີກວ່າໄມ້ອື່ນໆ. ສຳລັບປະຊາຊົນ ຢູ່ ແຂວງອຸດົມໄຊ ແລະ ແຂວງໄຊຍະບູລີ, ການ ສຶກສາຄັງນີ້ ເຫັນວ່າ ຊາວກະສິກອນໄດ້ນຳໃຊ້ ແຕ່ຖົ່ວແຮ ເພື່ອຜະລິດຄັງເທົ່ານັ້ນ. ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວ ມາຂ້າງເທິງ, ສາມາດຈັດອັນດັບຄວາມສຳຄັນ ໄດ້ວ່າ ຊະນິດພັນໄມ້ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທີ່ສຸດ ເປັນອັນດັບ (1) ແມ່ນຕົ້ນໝາກຖົ່ວແຮ, ທີ່ (2) ໄມ້ລຽງ, ທີ່ (3) ໄມ້ໝາກແຟນ, ທີ່ (4) ໄມ້ເຄັດ, ທີ່ (5) ໄມ້ຫວ້າ, ທີ່ (6) ໄມ້ດູ່ຄວາຍ ແລະ ອັນດັບທີ (7) ໄມ້ສາມສາ, ໜັງຄວາຍ ແລະ ໄມ້ໝາກນອດ, (ຕາຕະລາງ 5).

4.4.3. ການສ້າງສວນປູກໄມ້ລ້ຽງຄັງ

ການສຶກສາຄັງນີ້, ສາມາດສັງລວມໄດ້ 6 ຮູບແບບການປູກໄມ້ປ່ອຍຄັງ, ເຊິ່ງເປັນການ ປູກແບບປະສົມປະສານກັນກັບເຂົ້າໄຮ່ ແລະ ພືດເສດຖະກິດ. ໄລຍະທ່າງຂອງການປູກຖົ່ວ ແຮຂອງຊາວກະສິກອນ ໃນແຕ່ລະເມືອງ ເຫັນ ວ່າ ແຕກຕ່າງກັນ ເຊິ່ງໄລຍະທ່າງໃນປູກຖົ່ວແຮ ທີ່ນິຍົມນຳໃຊ້ກັນຫຼາຍ ແມ່ນຂະໜາດ 2x2 ແມັດ. ໃນຂະນະທີ່ໄລຍະທ່າງຂອງການປູກໄມ້ ອາຍຸຍາວ ແມ່ນ 3-6 ແມັດ x 3-6 ແມັດ. ການປູກໄມ້ຖົ່ວແຮ, ເຂົ້າໄຮ່ ແລະ ໄມ້ລຽງ ຫຼື ໄມ້ແຟນ ປະສົມປະສານກັນ ເຫັນເປັນຮູບແບບ ທີ່ຮັບປະກັນຄວາມຍືນຍົງ ໃນການຜະລິດຄັງ

ຕາຕະລາງ 5: ຊະນິດພັນໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ໃນແຕ່ລະເມືອງ

ຊະນິດພັນໄມ້		ວຽງຄຳ	ງອຍ	ນ້ຳບາກ	ປາກແຊງ	ໄຊ	ງາ	ໄຊຍະບູລີ	ຈັດລຽງຄວາມສຳຄັນ
ຊື່ລາວ	ຊື່ວິທະຍາສາດ								
ຖົ່ວແຮ		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1
ລຽງ		✓	✓*	✓*					2
ເຄັດ		✓*	✓*	✓	✓*				4
ຫວ້າ		✓	✓		✓				5
ແຟນ		✓*	✓	✓	✓				3
ດູ່ຄວາຍ		✓			✓				6
ສາມສາ	<i>Samanea saman</i>			✓					7
ໜັງຄວາຍ					✓				7
ໝາກນອດ				✓					7
ລວມ		6	5	5	6	1	1	1	9 ຊະນິດ

ໝາຍເຫດ: (*) ຊະນິດພັນໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດຄັ້ງສູງ

ເນື່ອງຈາກວ່າ ຕົ້ນຖົ່ວແຮສາມາດປ່ອຍຄັ້ງໄດ້ ພຽງຄັ້ງດຽວ ໃນປີທີ 2 ຫາ ປີທີ 3, ກໍລະນີ ບໍ່ປູກໄມ້ລຽງປະສົມ ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ຈະກັບຄືນມາປູກເຂົ້າໄຮ່ ປະສົມກັບຖົ່ວແຮອີກຮອບໃໝ່. ສະນັ້ນ, ກໍໝາຍຄວາມວ່າ ການປູກໄມ້ລຽງ ຫຼື ໄມ້ແຟນປະສົມ ເມື່ອຮອດປີທີ 4 ສາມາດປ່ອຍຄັ້ງໄດ້ ແລະ ກໍຈະສາມາດປ່ອຍຄັ້ງໄດ້ ປີຕໍ່ປີສືບເນື່ອງໄປ.

ນອກຈາກນັ້ນ, ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ຍັງໄດ້ພົບເຫັນວ່າ ປະຊາຊົນທີ່ ບ້ານປາກມອງ ເມືອງນ້ຳບາກ ໄດ້ນຳເອົາພືດ ແລະ ໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ມາປູກປະສົມປະສານກັນຫຼາຍຊະນິດ ຄື: ໃນປີທີ 1 ປູກເຂົ້າ, ຖົ່ວແຮ, ໄມ້ລຽງ, ກົກແຟນ, ສາມສາ., ປີທີ 2 ປູກຂ່າ ແທນເຂົ້າໄຮ່ ມີໄລຍະຫ່າງ 4x4 ແມັດ ແລະ ປ່ອຍຄັ້ງໃສ່ຕົ້ນຖົ່ວແຮ ຮອດປີທີ 3, ປີທີ 4 ໄມ້ປູກ ສາມາດປ່ອຍຄັ້ງໄດ້.

ອີກຮູບແບບນຶ່ງ ແມ່ນການປູກຂ່າປະສົມໃສ່ກັບຕົ້ນເຄັດ ເຊິ່ງໃນຊ່ວງ 4 ປີ ທຳອິດຊາວກະສິກອນໄດ້ລາຍຮັບຈາກການຂາຍ ໝາກຂ່າ ເນື່ອງຈາກຮູບແບບນີ້ ແມ່ງຄັ້ງປ່ອຍໃສ່ຕົ້ນເຄັດໄດ້ ໃນປີທີ 5. ແນວໃດກໍຕາມ, ຮູບແບບນີ້ ກຳລັງຢູ່ໃນໄລຍະທົດລອງ ຍັງບໍ່ທັນສາມາດຢັ້ງຢືນຜົນຮັບທາງເສດຖະກິດ.

ການປະຕິບັດການປູກໄມ້ປ່ອຍຄັ້ງ ເປັນຕົ້ນແມ່ນຖົ່ວແຮ, ໄມ້ລຽງ ແລະ ອື່ນໆ ຂອງຊາວກະສິກອນນິຍົມກັນ ໃນຊ່ວງຕົ້ນລະດູຝົນລະຫວ່າງ ເດືອນເມສາ, ພຶດສະພາ ແລະ ມິຖຸນາ. ການປູກຖົ່ວແຮ ເຮັດໄດ້ດ້ວຍການປູກດ້ວຍແກ່ນ ໃນອັດຕາການປູກ 3 ຫາ 5 ກິໂລຕໍ່ເຮັກຕາ ແລະ ການປູກໄມ້ຢືນຕົ້ນ, ຕາມປົກກະຕິແມ່ນ ປູກດ້ວຍເບ້ຍ ເຊິ່ງໄດ້ມີການກະກຽມໄວ້ໃນສວນກຳ, (ຕາຕະລາງ 6).

ຕາຕະລາງ 6: ລະບົບການສ້າງສວນປູກໄມ້

ຊະນິດພັນໄມ້	ໄລຍະຫ່າງ ໃນການປູກ	ລະບົບການປູກ	ເມືອງ
ຖົ່ວແຮ	1.5 x 3 ມ	ປີທີ 1: ເຂົ້າ ແລະ ຖົ່ວແຮ ປີທີ 2: ຖົ່ວແຮ ແລະ ຄັງ ປີທີ 3: ຖົ່ວແຮ ແລະ ຄັງ	ວຽງຄຳ
ຖົ່ວແຮ	2 x 2 ມ	ປີທີ 1: ເຂົ້າ ແລະ ຖົ່ວແຮ ປີທີ 2: ຖົ່ວແຮ ແລະ ຄັງ ປີທີ 3: ຖົ່ວແຮ ແລະ ຄັງ	ວຽງຄຳ, ງອຍ, ນ້ຳບາກ, ປາກແຊງ, ໄຊ, ງາ ແລະ ໄຊຍະບູລີ
ຖົ່ວແຮ	3 x 3 ມ	ປີທີ 1: ເຂົ້າ ແລະ ຖົ່ວແຮ ປີທີ 2: ຖົ່ວແຮ ແລະ ຄັງ ປີທີ 3: ຖົ່ວແຮ ແລະ ຄັງ	ວຽງຄຳ, ງອຍ ແລະ ນ້ຳບາກ
ຖົ່ວແຮ ລຽງ ຫຼື ແຟນ	2 x 2 ມ 4 x 4 ມ	ປີທີ 1: ເຂົ້າ, ຖົ່ວແຮ ແລະ ລຽງ ຫຼື ແຟນ ປີທີ 2: ຖົ່ວແຮ ແລະ ຄັງ ປີທີ 3: ຖົ່ວແຮ ແລະ ຄັງ ປີທີ 4 ຂຶ້ນໄປ: ລຽງ ຫຼື ແຟນ ແລະ ຄັງ	ວຽງຄຳ, ງອຍ ແລະ ນ້ຳບາກ
ຖົ່ວແຮ ຫົວຂ່າ, ລຽງ, ແຟນ, ສາມສາ	2 x 2 ມ 4 x 4 ມ 6 x 6 ມ	ປີທີ 1: ເຂົ້າ, ລຽງ, ສາມສາ, ແຟນ ແລະ ຖົ່ວແຮ ປີທີ 2: ຫົວຂ່າ, ລຽງ, ສາມສາ ແຟນ ແລະ ຖົ່ວແຮ ກັບ ຄັງ ປີທີ 3: ຫົວຂ່າ, ລຽງ, ສາມສາ, ແຟນ ແລະ ຖົ່ວແຮ ກັບ ຄັງ ປີທີ 4 ຂຶ້ນໄປ: ຫົວຂ່າ ແລະ ລຽງ, ແຟນ, ສາມສາ ກັບ ຄັງ	ນ້ຳບາກ
ຫົວຂ່າ ເຄັດ	4 x 4 ມ 4 x 4 ມ	ປີທີ 1: ຫົວຂ່າ ແລະ ເຄັດ ປີທີ 2: ຫົວຂ່າ ແລະ ເຄັດ ປີທີ 3: ຫົວຂ່າ ແລະ ເຄັດ ປີທີ 4: ຫົວຂ່າ ແລະ ເຄັດ ປີທີ 5 ຂຶ້ນໄປ: ເຄັດ ກັບ ຄັງ	ນ້ຳບາກ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: LPB Agriculture and Forest Development Import-Export Co., 2009.

ຕາມປົກກະຕິການປູກຖົ່ວແຮ່ປ່ອຍຄັ້ງ ແມ່ນປະຕິບັດໃນລັກສະນະຮູບວຽນໃນພື້ນທີ່ ເກົ່າ ເຊິ່ງຄວາມຍາວຂອງຮອບວຽນ ແມ່ນ 3 ປີ (ຮູບທີ 7).

4.4.4. ແມ່ພັນຄັ້ງ ແລະ ການຄັດເລືອກ

ການສຶກສານີ້ ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ການຄັດ ເລືອກແນວພັນຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນມີວິທີ ການ ຄື: ແນວພັນຄັ້ງທີ່ດີ ຈະມີຄວາມແຂງແຮງ, ມີສະພາບທີ່ສົມບູນ ປາສະຈາກພະຍາດເຊື້ອຮາ ຕ່າງໆ ມີລັກສະນະຈັບໂອບ່າໄມ້ ຂະໜາດ ຄວາມຍາວ ປະມານ 15 ຫາ 20 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ກວ້າງ ປະມານ 2-3 ຊັງຕີແມັດ ຂຶ້ນໄປ, ຄວນເປັນແນວພັນຄັ້ງ ທີ່ໄດ້ມາຈາກປ່າທຳມະ ຊາດ ຫຼື ຈາກໄມ້ໃນສວນປູກ. ການເກັບຮັກ ສາແນວພັນຄັ້ງ ສາມາດເກັບໄວ້ໄດ້ ບໍ່ເກີນ 7 ມື້, (ຖ້າຫາກເກັບຮັກສາໄດ້ດົນກວ່ານັ້ນ ຈະເຮັດໃຫ້ ແມງຄັ້ງອ່ອນເພຍ ສົ່ງຜົນໃຫ້ຄຸນນະພາບ ຂອງ ແນວພັນຄັ້ງຕ່ຳ ເມື່ອນຳໄປປ່ອຍໃສ່ຕົ້ນໄມ້) ບ່ອນ ເກັບຮັກສາແນວພັນຄັ້ງ ຕ້ອງເປັນບ່ອນທີ່ອາກາດ ລ່ວງດີ ຫຼື ມີອາກາດປອດໂປ່ງ (ໃນໄລຍະ ເກັບຮັກສາ ບໍ່ຄວນໃຫ້ແນວພັນຄັ້ງ ຖືກແດດ ແລະ ປູກນ້ຳ ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ແມ່ຄັ້ງຕາຍ). ແນວພັນຄັ້ງ ຂອງ ຊາວກະສິກອນ ສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນໄດ້ມາຈາກ ເກັບຮັກສາໄວ້ໃນໄລຍະປີຜ່ານ ມາ ຫຼື ຊື້ມາຈາກ ຄອບຄົວອື່ນ ພາຍໃນບ້ານ ຫຼື ຕ່າງເມືອງ.

4.4.5 ການປ່ອຍແມງຄັ້ງ

ເຕັກນິກການປ່ອຍຄັ້ງຂອງຊາວກະສິ ກອນ: ແມ່ນເຄີຍປະຕິບັດກັນມາ ຄື ນຳເອົາ ແນວພັນຄັ້ງ ໄປມັດໃສ່ງ່າໄມ້ທີ່ມີຄວາມສົມບູນ ແຂງແຮງດີ ທີ່ສາມາດສະໜອງນ້ຳລ້ຽງໃຫ້ແກ່ ແມງຄັ້ງໄດ້ຢ່າງພຽງພໍ (ງ່າໄມ້ທີ່ບໍ່ອ່ອນ ແລະ ບໍ່ແກ່ເກີນໄປ) ໃນເບື້ອງທົດຕາເວັນອອກ ໃນ ຊ່ວງເວລາຕອນເຊົ້າ (ບໍ່ມີແສງແດດ) ແລະ

ຊ່ວງເວລາຕອນແລງ (ແສງແດດອ່ອນ). ໃນ ກໍລະນີຕົ້ນຖົ່ວແຮ່ ອາຍຸຫຼັງປູກ ປະມານ 4 ຫາ 6 ເດືອນ ການປ່ອຍຄັ້ງ ແມ່ນປະຕິບັດດ້ວຍການ ມັດໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບສູງຈາກພື້ນດິນ ປະມານ 30 ຫາ 40 ຊັງຕີແມັດ. ໃນຂະນະ ທີ່ປ່ອຍຄັ້ງ ໃສ່ຕົ້ນຖົ່ວແຮ່ ອາຍຸຫຼັງປູກ ປະມານ 9 ຫາ 12 ເດືອນ ແມ່ນໃຫ້ມັດໃສ່ລຳຕົ້ນໄມ້ຢູ່ໃນລະດັບສູງ ຈາກພື້ນດິນ ປະມານ 30 ຫາ 50 ຊັງຕີແມັດ, ທັງນີ້ ກໍເພື່ອເປັນການປ້ອງກັນການເຂົ້າທຳລາຍ ຈາກພະຍາດບັງແມງ.

ການປ່ອຍຄັ້ງໃສ່ຕົ້ນໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ, ໄມ້ແຕ່ ລະຊະນິດ ແມ່ນມີອັດຕາການປ່ອຍຄັ້ງ ແຕກ ຕ່າງກັນ ພ້ອມດຽວກັນ ຈຳນວນການປ່ອຍ ຕໍ່ ຫົວໜ່ວຍພື້ນທີ່ ໃນແຕ່ລະໄລຍະທ່າງການປູກ ກໍມີຄວາມແຕກຕ່າງເຊັ່ນດຽວກັນ. ສະນັ້ນ, ການ ສຶກສານີ້ ພົບເຫັນວ່າ ປະຊາຊົນນິຍົມກັນປ່ອຍ ຄັ້ງໃສ່ຕົ້ນຖົ່ວແຮ່ ໃນອັດຕາ 60 ຫາ 70 ກູາມ/ຕົ້ນ, ໃນຂະນະທີ່ ອັດຕາການປ່ອຍຄັ້ງ ໃສ່ຕົ້ນໄມ້ອາຍຸຍາວ ເຊັ່ນ: ໄມ້ລຽງ, ກົກແຟນ, ສາມສາ ແລະ ອື່ນໆ, ທີ່ມີອາຍຸຫຼັງປູກ 4 ປີ ຂຶ້ນໄປ ແມ່ນປ່ອຍປະມານ 300 ກູາມ/ຕົ້ນ, ການປ່ອຍສາມາດເຮັດໄດ້ ດ້ວຍການມັດແນວ ພັນຄັ້ງໃສ່ຕົ້ນໄມ້ ໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບຄວາມສູງ ຈາກ ດິນ ປະມານ 1-1.5 ແມັດ (ຕາຕະລາງ 7).

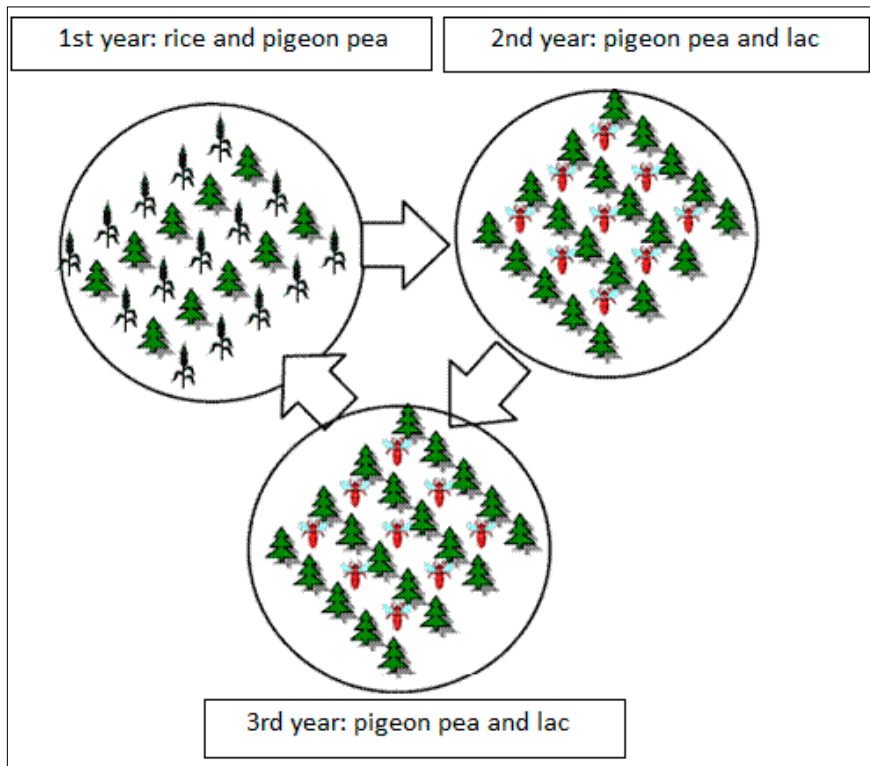
ຄວາມສາມາດໃນການປ່ອຍຄັ້ງ ໂດຍສະ ເລ່ຍ ປະມານ 7 ຄົນ/ມື້/ເຮັກຕາ. ລະດູການ ປ່ອຍຄັ້ງ ຂອງຊາວກະສິກອນ ແມ່ນແບ່ງອອກ ເປັນ 2 ລະດູ ຄື: ລະດູແລ້ງ ແລະ ລະດູຝົນ, ເຊິ່ງລະດູແລ້ງ ແມ່ນສາມາດເຮັດໄດ້ດ້ວຍການ ເລີ່ມຈາກການປູກຕົ້ນຖົ່ວແຮ່ ໃນເດືອນເມສາ, ພຶດສະພາ ແລະ ມິຖຸນາ ແລ້ວບົວລະບັດຮັກສາ ສວນຖົ່ວແຮ່ ໃຫ້ເຕີບໃຫຍ່ ຄືມີອາຍຸປະມານ 5 ຫາ 6 ເດືອນ ຫຼື ກົງກັບເດືອນພະຈິກ ແລະ ທັນວາ ຖືເປັນໄລຍະປ່ອຍຄັ້ງໃນລະດູແລ້ງ. ສຳ ລັບການປ່ອຍຄັ້ງໃນລະດູຝົນ ຕາມປົກກະຕິ ແມ່ນສາມາດເຮັດໄດ້ ພາຍຫຼັງທີ່ເກັບກູ້ຜົນຜະ

ຕາຕະລາງ 7: ການປ່ອຍຄັ້ງໃສ່ຕົ້ນໄມ້ ຕາມແຕ່ລະໄລຍະຫ່າງການປູກ

ລ/ດ	ໄລຍະ	ຈຳນວນ (ຕົ້ນ/ເຮັກຕາ)	ການປ່ອຍ	
			(ກຼາມ/ຕົ້ນ)	(ກິໂລກຼາມ/ເຮັກຕາ)
ຖົ່ວແຮ (Cajanus cajan)				
1	1.5 x 3 m	2,222	60 - 70	133 - 156
2	2 x 2 m	2,500	60 - 70	150 - 175
3	2 x 3 m	1,667	60 - 70	100 - 117
4	3 x 3 m	1,111	60 - 70	70 - 80
ພັນໄມ້ອາຍຸຍາວ: ລຽງ, ແຟນ, ສາມສາ, ເຄັດ ແລະ ອື່ນໆ, (ອາຍຸ: >4 ປີ)				
5	3 x 3 m	1,111	300	333
6	4 x 4 m	625	300	188
7	5 x 5 m	400	300	120
8	6 x 6 m	278	300	84

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field Survey, 2011. Keoboulapha B., et al (2008).

ຮູບສະແດງ 7: ຮອບວຽນການຜະລິດຄັ້ງໃນພື້ນທີ່ໄຮ່ເຂົ້າປູກປະສົມກັບຖົ່ວແຮ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: FORCOM, 2009.

ລິດຄັ້ງທີ່ໄດ້ປ່ອຍໃນລະດູແລ້ງ ເຊິ່ງເລີ້ມ ປ່ອຍ ໃນຊ່ວງ ເດືອນພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນ ມິຖຸນາ ແລະ ເກັບກຽວຜົນຜະລິດໃນເດືອນ ພະຈິກ ແລະ ເດືອນ ທັນວາ.

4.4.6. ການບົວລະບັດຮັກສາ ແລະ ເກັບກູ້

ການບົວລະບັດຮັກສາສວນຖິ່ວແຮລ້ງງ ຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນ ທີ່ເຄີຍປະຕິບັດກັນມາ ປະກອບມີການຖາງຫຍ້າ 2 ຫາ 3 ຄັ້ງ/ປີ, ການ ກຳຈັດ ແລະ ປ້ອງກັນການເຂົ້າທຳລາຍຂອງ ແມງໄມ້ເປັນປະຈຳ. ການເກັບກຽວຜົນຜະລິດ ຄັ້ງ ຂອງຊາວກະສິກອນ ເຄີຍປະຕິບັດມາແມ່ນ 2 ຄັ້ງ/ ປີ ຄື: ຄັ້ງທີ (1) ແມ່ນເກັບກູ້ໃນລະຫວ່າງ ເດືອນ ພຶດສະພາ ຫາ ມິຖຸນາ ແລະ ຄັ້ງທີ (2) ເກັບກູ້ ໃນລະຫວ່າງ ເດືອນພະຈິກ ຫາ ເດືອນທັນວາ. ວິທີການເກັບກູ້ຂີ້ຄັ້ງ ແມ່ນສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ດ້ວຍການໃຊ້ມືດ ຫຼື ພ້າ ຕັດງ່າໄມ້ປ່ອນທີ່ມີຮັງ ຄັ້ງແກ່ເຕັມທີ່, ຂີ້ຄັ້ງຫຼັງຈາກເກັບກູ້ແລ້ວ ຊາວກະ ສິກອນຈະທ້ອນໂຮມ ຫຼື ລວບລວມໃສ່ກະຕ່າ ຫຼື ກະສອບ ເກັບຮັກສາໄວ້ປ່ອນຮົ່ມ ເຊິ່ງເປັນປ່ອນ ທີ່ມີອາກາດລ່ວງ ຫຼື ປ່ອນທີ່ປອດໂປ່ງ (ຕາຕະ ລາງ 8 ແລະ ຮູບ 8).

ຕາມຕົກກະຕິ, ຊາວກະສິກອນມີວິທີການ ຮັກສາແນວພັນຄັ້ງ ດ້ວຍການຄັດເລືອກຮັງຄັ້ງ ທີ່ບໍລິສຸດ, ປາສະຈາກພະຍາດບັງແມງ ເຊິ່ງມີ ວິທີປະຕິບັດ ດ້ວຍການຕັດເອົາງ່າໄມ້ຄັ້ງ ນຳໄປ ມັດ ຫຼື ປ່ອຍໃສ່ຕົ້ນໄມ້ອື່ນໆ ຫຼື ເກັບຮັກສາໄວ້ຢູ່ ໃນປ່ອນຮົ່ມເຢັນ ປະມານ 2 ຫາ 3 ມື້ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ ເກີນ 7 ມື້.

4.4.7. ການປຸງແຕ່ງເປື້ອງຕົ້ນ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ເຫັນວ່າ ວິທີການປຸງ ແຕ່ງຄັ້ງເປື້ອງຕົ້ນ ຂອງຊາວກະສິກອນ ໃນແຕ່ ລະເມືອງ ສາມາດແບ່ງອອກໄດ້ເປັນ 2 ປະເພດ ຄື: (1) ການເຮັດຄັ້ງແຫ້ງ ແລະ (2) ການເຮັດ ຄັ້ງແຜ່ນ ຄື:

1). ການເຮັດຄັ້ງແຫ້ງ: ສາມາດເຮັດໄດ້ ພາຍຫຼັງ ທີ່ຜົນຜະລິດຄັ້ງ (ງ່າຄັ້ງ) ໄດ້ຖືກເກັບກູ້ ແລະ ລວບລວມມາຈາກສວນປູກ, ປະຊາຊົນ ມີວິທີ ການເຮັດຄັ້ງແຫ້ງ ແບ່ງອອກເປັນ 2 ວິທີ ຄື:

- ນຳເອົາຜົນຜະລິດຄັ້ງ ອອກໄປຕາກແດດ ປະມານ 6 ຫາ 8 ມື້ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ແມງຄັ້ງ ແຫ້ງຕາຍ ຫຼັງຈາກນັ້ນ ກຳນຳໃຊ້ມືແກະຂີ້ຄັ້ງ ອອກຈາກງ່າໄມ້, ແລ້ວເກັບລວມໃສ່ກະຕ່າ ຫຼື ກະກອບ ເກັບຮັກສາໄວ້ປ່ອນທີ່ອາກາດ ສາມາດຖ່າຍເທໄດ້ດີ ເພື່ອກຽມອອກຂາຍ.
- ປະຊາຊົນຈຳນວນນຶ່ງນິຍົມກັນ ນຳເອົາຜົນ ຜະລິດຄັ້ງໄປແຊ່ນຳຕາມສາຍຫ້ວຍ ປ່ອນ ທີ່ມີນ້ຳໄຫຼ ປະມານ 1 ຫາ 2 ຄືນ ເພື່ອໃຫ້ ແມ່ຄັ້ງຕາຍ, ຫຼັງຈາກນັ້ນ ເຂົ້າເຈົ້ານຳເອົາ ຂີ້ຄັ້ງມາແຕກແດດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຂີ້ຄັ້ງເຊື່ອມ ເຂົ້າກັນເປັນກ້ອນ, ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຂີ້ຄັ້ງຈະ ຖືກເກັບຮັກສາໄວ້ໃນສາງ ຫຼື ປ່ອນຮົ່ມ ທີ່ ມີອາກາດທ່າຍເທໄດ້ດີ ເພື່ອກຽມໄວ້ຂາຍ ໃຫ້ແກ່ພໍ່ຄ້າ.

2) ການເຮັດຄັ້ງແຜ່ນ: ແມ່ນວິທີການປະຕິບັດທີ່ ສືບຕໍ່ ຈາກຂະບວນການເຮັດຄັ້ງແຫ້ງ, ໂດຍ ສ່ວນໃຫຍ່ ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ຄັ້ງບ່ຽງາມ (ຄຸນ ນະພາບຕ່ຳ) ເຊິ່ງມີວິທີປະຕິບັດ ດັ່ງນີ້:

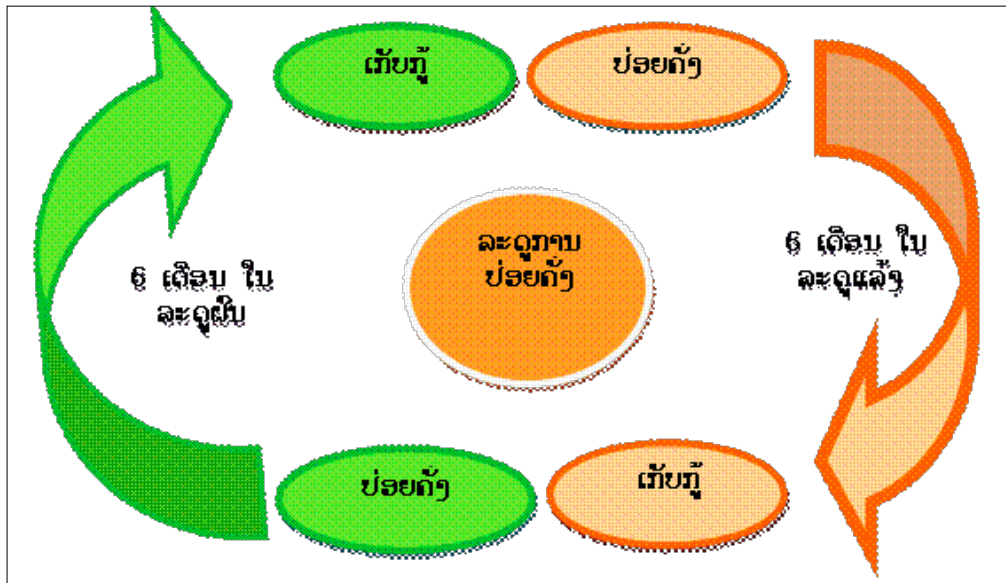
- ຕົ້ມຄັ້ງແຫ້ງ ໃນອັດຕາສ່ວນປະສົມກັບນ້ຳ 1/2 ລິດ ຕໍ່ 5 ກິໂລກຼາມ ຄັ້ງແຫ້ງ.
- ການຕົ້ມແມ່ນໃຊ້ຄວາມຮ້ອນຂອງໄຟ ໃນ ລະດັບປານກາງ ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ຄັ້ງຕິດ ພໍ້.
- ໄລຍະເວລາໃນການຕົ້ມ ແມ່ນຈະຢຸດເຊົາ ເມື່ອສັງເກດເຫັນວ່າ ຂີ້ຄັ້ງເປື້ອງ ແລະ ເຊື່ອມເຂົ້າກັນເປັນເນື້ອດຽວ, ຈາກນັ້ນ ກຳນຳ ເອົາຂີ້ຄັ້ງທີ່ຕົ້ມແລ້ວໄປຕອກໃສ່ວັດສະດຸທີ່ມີ ພື້ນຮາບພຽງ ເຊັ່ນ: ພາຕາດ ຫຼື ກະດັງ.

ຕາຕະລາງ 8: ປະຕິທິນ ຮອບວຽນການຜະລິດຄັ້ງ

ກິດຈະກຳ ເດືອນ	ລະດູແລ້ງ						ລະດູຝົນ					
	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ກະກຽມດິນ				■	■	■						
ປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ							■	■	■			
ປ່ອຍແມງຄັ້ງ		■	■					■	■			
ການບົວລະບັດຮັກສາ	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ການເກັບກູ້		■	■					■	■			

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011. Keoboualapha, B., *et al*, 2008. And Norasings, X., 2009.

ຮູບສະແດງ 8: ຮອບວຽນການປ່ອຍຄັ້ງ ແລະ ການເກັບກູ້

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field Survey, 2011.

- ຄັ້ງແຜ່ນ ຈະເຮັດໃຫ້ມີຂະໜາດ 15x20 ຊັງຕີແມັດ, ໜາ ປະມານ 1-1.5 ຊັງຕີແມັດ.

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ, ປະຊາຊົນສ່ວນໃຫຍ່ນິຍົມກັນຂາຍຄັ້ງແທ້ງເພື່ອຂາຍໃຫ້ແກ່ພໍ່ຄ້າ ຫຼື ຫຼາຍກວ່າການຂາຍແບບເປັນແຜ່ນ ເນື່ອງຈາກປະຕິບັດງ່າຍ, ສະດວກ, ປະຢັດເວລາ ແລະ ແຮງງານ.

4.4.8. ມູນຄ່າການລົງທຶນຜະລິດຄັ້ງ

ການສຶກສານີ້ ພົບເຫັນວ່າ ຊາວກະສິກອນ ນຳໃຊ້ແຮງງານ ເຂົ້າໃນການຜະລິດຄັ້ງໃນແຕ່ລະໜ້າວຽກ ມີຄວາມຫຼາຍໜ້ອຍແຕກຕ່າງກັນ, ເຊິ່ງໃນການຜະລິດຄັ້ງນຶ່ງເທື່ອ ຊາວກະສິກອນ ໄດ້ນຳໃຊ້ ແຮງງານທັງໝົດ ປະມານ 104 ວັນງານ/ເຮັກຕາ. ໃນນັ້ນ, ການກະກຽມພື້ນທີ່, ການປູກໄມ້ປ່ອຍຄັ້ງ, ການປ່ອຍຄັ້ງ, ການບົວລະບັດຮັກສາ ແລະ ການເກັບກູ້ ກວມເອົາ 38%, 7%, 11%, 23% ແລະ 21% ຕາມລຳດັບ, ເຊິ່ງໜ້າວຽກທີ່ໃຊ້ແຮງງານຫຼາຍກວ່າໝູ່ ແມ່ນການກະກຽມພື້ນທີ່ ສຳລັບປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ (ຮູບ 9).

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຜະລິດຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນ ໃນແຕ່ລະເມືອງ; ກໍລະນີຖ້າຍົກເວັ້ນແນວພັນຄັ້ງ ແລະ ແນວພັນໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງແລ້ວ ສາມາດຕີລາຄາ ເປັນມູນຄ່າທັງໝົດ ເທົ່າກັບ 3,798,000 ກີບ/ເຮັກຕາ, ໃນນັ້ນ ເປັນແຮງງານຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ໄດ້ປະຕິບັດໃນແຕ່ລະໜ້າວຽກ ຂອງການຜະລິດຄັ້ງ ກວມເອົາ 96% (ຄ່າແຮງງານທີ່ຊາວກະສິກອນ ໄດ້ມີການວ່າຈ້າງກັນ 35,000 ກີບ/ມື້), ແລະ ເຄື່ອງມືອຸປະກອນຕ່າງໆ ລວມເຖິງຄ່າພາສີທີ່ດິນ ກວມເອົາພຽງ 4%. ນັ້ນ ກໍໝາຍຄວາມວ່າ ກໍລະນີທີ່ຊາວກະສິກອນ ບໍ່ມີການຈ້າງແຮງງານ ເຂົາເຈົ້າມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ບໍ່ລວມເອົາແນວພັນໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ແລະ ແນວພັນຄັ້ງ ເທົ່າກັບ 158,000 ກີບ, ເບິ່ງໃນ (ຕາຕະລາງ 9).

ສຳລັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຊື້ແນວພັນຄັ້ງ ແລະ ແນວພັນໄມ້ລ້ຽງ ແມ່ນອີງໃສ່ຂະໜາດໄລຍະທ່າງຂອງການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ທີ່ເປັນຕົວກຳນົດເຮັດໃຫ້ປະລິມານການໃຊ້ຈ່າຍ ມີຄ່າແຕກຕ່າງກັນ, ບໍ່ພຽງແຕ່ເທົ່ານັ້ນ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍດັ່ງກ່າວຍັງມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ລະຫວ່າງ ການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງດ້ວຍໝາກຖົ່ວແຮ່ ກັບການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງດ້ວຍໄມ້ອາຍຸຍາວ ເຊັ່ນ: ໄມ້ລຽງ, ໄມ້ແຟນ ແລະ ອື່ນໆ ເນື່ອງຈາກ ຖົ່ວແຮ່ແມ່ນປູກດ້ວຍແກ່ນ ຖ້າປູກໃນໄລຍະທ່າງ 2x2 ແມັດ ມີອັດຕາການປູກປະມານ 5 ກິໂລກຼາມ/ເຮັກຕາ; ຄິດເປັນເງິນເທົ່າກັບ 100,000 ກີບ/ເຮັກຕາ ເຊິ່ງຂະໜາດໄລຍະທ່າງດັ່ງກ່າວ ສາມາດປ່ອຍຄັ້ງໄດ້ໃນອັດຕາ 175 ກິໂລກຼາມ/ເຮັກຕາ; ຄິດເປັນເງິນເທົ່າກັບ 3,500,000 ກີບ/ເຮັກຕາ. ໃນຂະນະທີ່, ການປູກໄມ້ອາຍຸຍາວ ແມ່ນປູກດ້ວຍເບ້ຍ ຖ້າປູກໃນໄລຍະທ່າງ 3x3 ແມັດ ມີອັດຕາການປູກປະມານ 1,111 ຕົ້ນ/ເຮັກຕາ; ຄິດເປັນເງິນເທົ່າກັບ 9,443,500 ກີບ/ເຮັກຕາ ເຊິ່ງຂະໜາດໄລຍະທ່າງດັ່ງກ່າວ ສາມາດປ່ອຍຄັ້ງໄດ້ ໃນອັດຕາ 333 ກິໂລກຼາມ/ເຮັກຕາ ຄິດເປັນເງິນເທົ່າກັບ 6,660,000 ກີບ/ເຮັກຕາ (ຕາຕະລາງ 10 & 11).

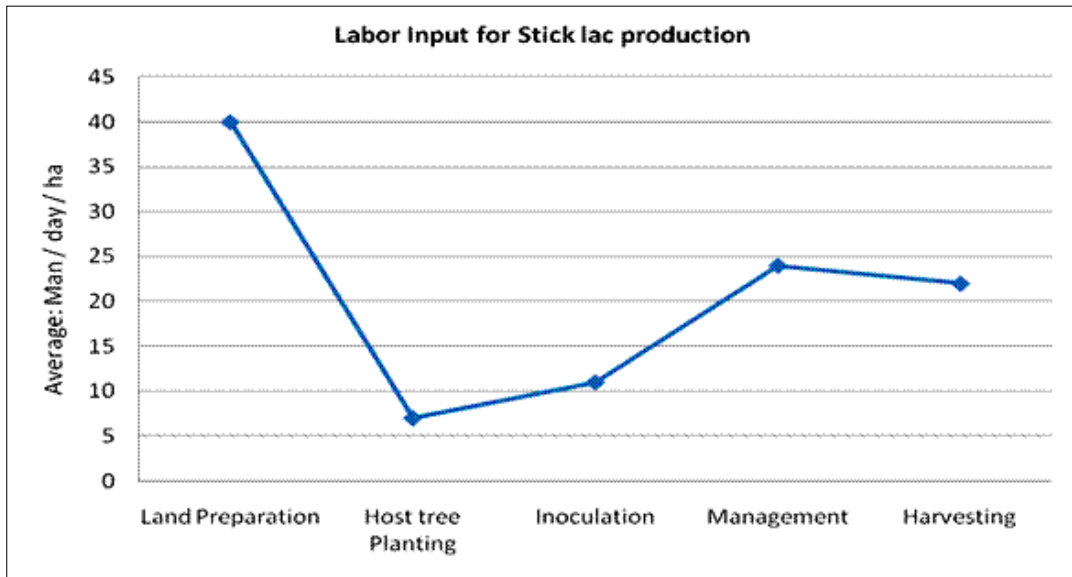
ສະນັ້ນ, ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ ຖ້າເອົາລາຍການຈ່າຍຕ່າງໆ (ຍົກເວັ້ນແນວພັນຄັ້ງ ແລະ ແນວພັນໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ) ທີ່ມີຄ່າເທົ່າກັບ 3,798,000 ກີບ/ເຮັກຕາ ບວກ (+) ໃສ່ກັບຕົ້ນທຶນທີ່ໃຊ້ຈ່າຍສຳລັບຊື້ແນວພັນຄັ້ງ ແລະ ແນວພັນໄມ້ ທີ່ມີມູນຄ່າການໃຊ້ຈ່າຍໃນແຕ່ລະຂະໜາດໄລຍະທ່າງແຕກຕ່າງກັນ ເຫັນວ່າ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ສຳລັບການປູກຖົ່ວແຮ່ປ່ອຍຄັ້ງ ມີການລົງທຶນສູງສຸດ ຢູ່ທີ່ໄລຍະທ່າງ 2x2 ແມັດ ເທົ່າກັບ 7,398,000 ກີບ/ເຮັກຕາ, ແລະ ຫຼຸດລົງມາຕາມລຳດັບ ເມື່ອປູກດ້ວຍ ໄລຍະທ່າງກວ້າງອອກ. ໃນຂະນະທີ່, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສຳລັບການປູກໄມ້ອາຍຸຍາວເພື່ອປ່ອຍຄັ້ງ ເຊັ່ນ: ໄມ້ລຽງ, ແຟນ, ສາມສາ ແລະ ອື່ນໆ ມີການລົງທຶນສູງສຸດ ຢູ່ທີ່ໄລຍະທ່າງ 3x3 ແມັດ ເທົ່າກັບ 19,901,500

ຕາຕະລາງ 9: ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສຳລັບຜະລິດຄັງ ໃນເນື້ອທີ່ 1 ເຮັກຕາ (ຍົກເວັ້ນ ແນວພັນໄມ້ລ້ຽງຄັງ ແລະ ແມ່ຄັງ)

ລາຍການ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈຳນວນ	ລາຄາ/ມູນຄ່າ	ເປັນເງິນ (ກີບ)
ອຸປະກອນ	ອັນ	5	30,000	150,000
ພາສີທີ່ດິນ	ປີ	1	8,000	8,000
ກະກຽມດິນ	ແຮງງານ	40	35,000	1,400,000
ປູກໄມ້	ແຮງງານ	7	35,000	245,000
ປ່ອຍຄັງ	ແຮງງານ	11	35,000	385,000
ບົວລະບັດຮັກສາ	ແຮງງານ	24	35,000	840,000
ການເກັບກູ້	ແຮງງານ	22	35,000	770,000
ລວມ				3,798,000

ໝາຍເຫດ: ອຸປະກອນ ປະກອບມີ ຂວັນ, ພ້າ, ມິດ, ຈີກ, ສຽມ ແລະ ກະຕ່າໄມ້ໃຫຍ່

ຮູບສະແດງ 9: ການນຳໃຊ້ແຮງງານເຂົ້າໃນການຜະລິດຄັງ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011 and Keoboulapha B., *et al*, 2008.

ຕາຕະລາງ 10: ຕົ້ນທຶນແນວພັນຖົ່ວແຮ ແລະ ຄັ້ງ ໃນ 1 ເຮັກຕາ ສຳລັບແຕ່ລະໄລຍະຫ່າງ

ໄລຍະຫ່າງ	ຕົ້ນທຶນ (ແກ່ນ)			ຕົ້ນທຶນ (ແນວພັນຄັ້ງ)		
	ກິໂລກຼາມ	ລາຄາ (ກີບ)	ເປັນເງິນ (ກີບ)	ກິໂລກຼາມ	ລາຄາ (ກີບ)	ເປັນເງິນ (ກີບ)
2 x 2 ມ	5	20,000	100,000	175	20,000	3,500,000
1.5 x 3 ມ	4.5	20,000	90,000	156	20,000	3,120,000
2 x 3 ມ	3.5	20,000	70,000	117	20,000	2,340,000
3 x 3 ມ	3	20,000	60,000	80	20,000	1,600,000

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011. Keoboulapha B. *et al*, 2008.

ຕາຕະລາງ 11: ຕົ້ນທຶນແນວພັນໄມ້ອາຍຸຍາວ ແລະ ຄັ້ງ ໃນ 1 ເຮັກຕາ ສຳລັບແຕ່ລະໄລຍະຫ່າງ

ໄລຍະຫ່າງ	ຕົ້ນທຶນ (ເບ້ຍໄມ້)			ຕົ້ນທຶນ (ແນວພັນຄັ້ງ)		
	ເບ້ຍ	ລາຄາ (ກີບ)	ເປັນເງິນ (ກີບ)	ກິໂລກຼາມ	ລາຄາ (ກີບ)	ເປັນເງິນ (ກີບ)
3 x 3 ມ	1,111	8,500	9,443,500	333	20,000	6,660,000
4 x 4 ມ	625	8,500	5,312,500	188	20,000	3,760,000
5 x 5 ມ	400	8,500	3,400,000	120	20,000	2,400,000
6 x 6 ມ	278	8,500	2,363,000	84	20,000	1,680,000

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011. Keoboulapha B. *et al*, 2008.

ກີບ/ເຮັກຕາ, ແລະ ຫຼຸດລົງມາຕາມລຳດັບ ເມື່ອ ປູກ ດ້ວຍໄລຍະຫ່າງ ກວ້າງອອກ ເຊັ່ນກັນ (ຕາ ຕະລາງ 12 & 13).

ໂດຍສົມທຽບລະຫວ່າງ ການລົງທຶນ ໃສ່ ການປູກຖົ່ວແຮ່ເພື່ອປ່ອຍຄັງ ກັບການປູກໄມ້ ອາຍຸຍາວເພື່ອປ່ອຍຄັງ ເຫັນມີຄວາມແຕກຕ່າງ ກັນຢ່າງຂາດຂັນ ທັງນີ້ກໍເນື່ອງຈາກວ່າ ໄມ້ອາຍຸ ຍາວ ມີອັດຕາການປ່ອຍຄັງ/ຕົ້ນ; ສູງກວ່າ ການ ປ່ອຍໃສ່ຕົ້ນຖົ່ວແຮ່ ເຖິງແມ່ນວ່າຖົ່ວແຮ່ ຈະມີຈຳ ນວນຕົ້ນຫຼາຍກວ່າກໍຕາມ (ຮູບ 10).

4.4.9. ຜົນຜະລິດຕະພາບຂອງຄັງ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວຂ້າງເທິງ, ການສຶກສາຄັງນີ້ ໄດ້ຊີ້ເຫັນວ່າການຜະລິດຄັງຂອງຊາວກະສິກອນ ສ່ວນໃຫຍ່ໃນແຕ່ລະເມືອງ ໃນໄລຍະຜ່ານມາ ເຂົາເຈົ້າມີຍົນກັນປ່ອຍຄັງໃສ່ຕົ້ນຖົ່ວແຮ່, ເນື່ອງ ຈາກວ່າ ປະຕິບັດງ່າຍ, ມີຄວາມສະດວກກວ່າ ການປູກໄມ້ອາຍຸຍາວ ເພື່ອປ່ອຍຄັງ, ພ້ອມທັງ ມີຜົນຕອບແທນໄວກວ່າ. ແນວໃດກໍຕາມ, ການ ສຶກສານີ້ ພົບເຫັນວ່າ ໃນກໍລະນີຕົ້ນຖົ່ວແຮ່ ມີ ຄວາມສົມບູນ ແລະ ແຂງແຮງ ຈົນເຖິງໄລຍະເວ ລາການເກັບກ່ຽວຜົນຜະລິດຄັງ; ສິ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ ຄັງ ມີຜົນຜະລິດດີ ແລະ ໃຫ້ນ້ຳໜັກ (ຄັງໜັກ). ສະນັ້ນ, ສະມັດຕະພາບຂອງຜົນຜະລິດຄັງ ໂດຍ ສະເລ່ຍ 0.8 ໂຕນ ຄັງ/ແຫ້ງ/ເຮັກຕາ ຫຼື ເທົ່າ 320 ກູາມ/ຕົ້ນ ເມື່ອປູກດ້ວຍໄລຍະຫ່າງ 2x2 ແມັດ (ຕາຕະລາງ 14).

ໃນຄວາມເປັນຈິງແລ້ວ ຈາກການຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດການປ່ອຍຄັງໃສ່ຕົ້ນຖົ່ວແຮ່ ຂອງຊາວ ກະສິກອນ ແມ່ນປະສົບບັນຫາກັບຕົ້ນຖົ່ວແຮ່ ຕາຍ ກ່ອນກຳນົດເວລາການເກັບກ່ຽວຜົນຜະລິດຄັງ ເຮັດໃຫ້ຜະລິດຕະພາບຂອງຄັງຕົກຕ່ຳ, ເປັນຄັງ ລົບ (ຄັງເບົາ) ສະເລ່ຍ 0.48 ໂຕນຄັງ/ແຫ້ງ/ເຮັກ ຕາ ຫຼື ເທົ່າ 192 ກູາມ/ຕົ້ນ, (LPB AFDEI Co, 2009) ທີ່ປູກດ້ວຍ ໄລຍະຫ່າງ 2x2 ແມັດ (ຕາຕະ ລາງ 15). ສຳລັບຜົນຜະລິດຕະພາບຂອງໄມ້

ອາຍຸຍາວ, ການສຶກສານີ້ ພົບເຫັນວ່າ ການປູກ ໄມ້ລຽງ ໃນຂະໜາດໄລຍະຫ່າງ 6 x 6 ແມັດ ມີ ຜົນຜະລິດ ສະເລ່ຍ 4 ກິໂລກູາມ/ຕົ້ນ ຫຼື ເທົ່າກັບ 1.112 ໂຕນ/ເຮັກຕາ/ປີ.

4.5. ບັນຫາ, ສິ່ງທ້າທາຍ ແລະ ໂອກາດ ໃນ ການຜະລິດຄັງ

4.5.1. ບັນຫາ

ການສຶກສາຄັງນີ້ ພົບເຫັນໄດ້ວ່າ ການປູກ ຖົ່ວແຮ່ປ່ອຍຄັງ ແມ່ນໄດ້ລິເລີ່ມຂຶ້ນທຳອິດ ທີ່ ບ້ານຫ້ວຍເຫຼັກ ເມືອງງອຍ ແຕ່ປີ 2003 ເປັນ ຕົ້ນມາ ແລະ ໄດ້ມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງເປັນ ຂະບວນກວ້າງຂວາງໃນຂົງເຂດພາກເໜືອ ໃນ ໄລຍະປີ 2008 ຫາ 2009, ແນວໃດກໍຕາມ, ຜ່ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການປູກຖົ່ວແຮ່ປ່ອຍ ຄັງ ຂອງຊາວກະສິກອນ ຢູ່ ພາຍໃນ 3 ແຂວງ ຄື: ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ໄຊຍະ ບູລີ; ໃນໄລຍະຜ່ານມາຈົນເຖິງປະຈຸບັນ ແມ່ນສາ ມາດສັງລວມໄດ້ບັນຫາສຳຄັນຕ່າງໆ ທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ ກັບການຜະລິດຄັງ ຄື:

1). ການຕະຫຼາດ

ການຕະຫຼາດ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນການ ຊື້ຂາຍຄັງ ຢູ່ໃນສາມແຂວງ ຖືເປັນບັດໄຈທີ່ມີບົດ ບາດສຳຄັນ ພ້ອມທັງເປັນກົນໄກ ທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ກັບ ຂະບວນການຜະລິດຄັງ ຂອງຊາວກະສິກອນ ເນື່ອງຈາກການຂະຫຍາຍຕົວຂອງຂະບວນການ ຜະລິດຄັງ ແມ່ນໄດ້ຮັບຜົນມາຈາກຄວາມຕ້ອງ ການຜະລິດຕະພັນຄັງໃນຕະຫຼາດສາກົນ ເປັນ ຕົ້ນແມ່ນຕະຫຼາດຢູ່ປະເທດຈີນ, ວຽດນາມ ໄດ້ ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ຖ້າບໍ່ມີຄວາມ ຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ, ການຜະລິດຄັງ ຂອງ ຊາວກະສິກອນກໍຍຸດສະຈັກ. ແນວໃດກໍດີ, ຜ່ານ ການສຳພາດ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນຂອງພາກສ່ວນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນລະດັບແຂວງ, ເມືອງ, ບ້ານ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ລວມເຖິງພໍ່ຄ້າຄັງ ແລະ

ຕາຕະລາງ 12: ມູນຄ່າການລົງທຶນຜະລິດຄັ້ງ ໃນ 1 ເຮັກຕາ ສຳລັບຕົ້ນຖົ່ວແຮແຕ່ລະໄລຍະຫ່າງ

ໄລຍະຫ່າງ	ແກ່ນ (ກີບ)	ແນວພັນຄັ້ງ (ກີບ)	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍອື່ນໆ (ກີບ)	ເປັນເງິນທັງໝົດ (ກີບ)
2 x 2 ມ	100,000	3,500,000	3,798,000	7,398,000
1.5 x 3 ມ	90,000	3,120,000	3,798,000	7,008,000
2 x 3 ມ	70,000	2,340,000	3,798,000	6,208,000
3 x 3 ມ	60,000	1,600,000	3,798,000	5,458,000

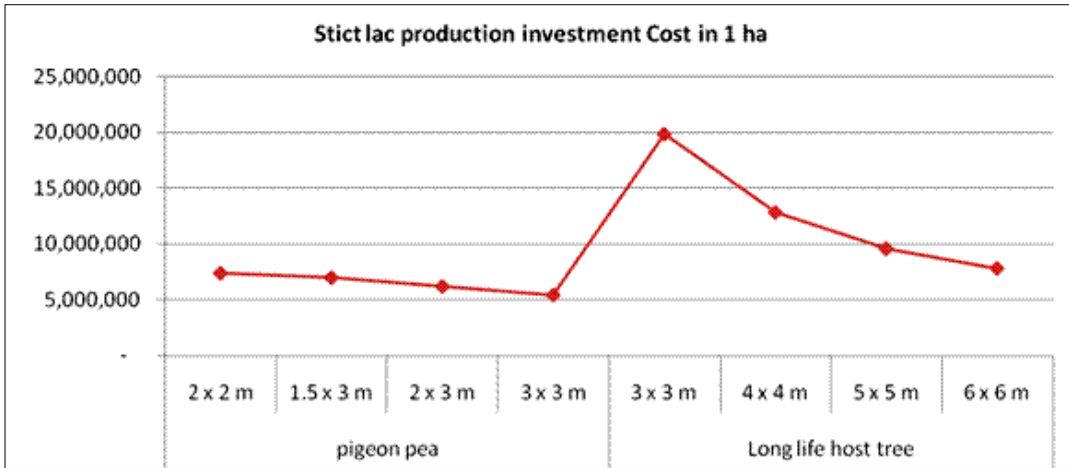
ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011. Keoboualapha B. *et al*, 2008.

ຕາຕະລາງ 13: ຄ່າການລົງທຶນຜະລິດຄັ້ງ ໃນ 1 ເຮັກຕາ ສຳລັບຕົ້ນໄມ້ອາຍຸຍາວແຕ່ລະໄລຍະຫ່າງ

ໄລຍະຫ່າງ	ເບ້ຍໄມ້ (ກີບ)	ແນວພັນຄັ້ງ (ກີບ)	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍອື່ນໆ (ກີບ)	ເປັນເງິນທັງໝົດ (ກີບ)
3 x 3 ມ	9,443,500	6,660,000	3,798,000	19,901,500
4 x 4 ມ	5,312,500	3,760,000	3,798,000	12,870,500
5 x 5 ມ	3,400,000	2,400,000	3,798,000	9,598,000
6 x 6 ມ	2,363,000	1,680,000	3,798,000	7,841,000

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011. Keoboualapha B. *et al*, 2008.

ຮູບສະແດງ 10: ສົມທຽບມູນຄ່າການລົງທຶນຜະລິດຄັ້ງໃນ 1 ເຮັກຕາ.

ໝາຍເຫດ: Long life host tree including: Liang, Samsa, Fan, Khet and etc.

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011. Keoboualapha B. *et al*, 2008.

ຕາຕະລາງ 14: ຜົນຜະລິດຕະພາບຄັ້ງໃນ 1 ເຮັກຕາ ສຳລັບປູກຖົ່ວແຮໃນແຕ່ລະໄລຍະ

ລ/ດ	ໄລຍະຫ່າງ	ຈຳນວນ (ຕົ້ນ)	ຜົນຜະລິດຕະພາບ	
			ກິໂລກຼາມ / ຕົ້ນ	ກິໂລກຼາມ / ຕົ້ນ
1	1.5 x 3 ມ	2,222	0.32	711
2	2 x 2 ມ	2,500	0.32	800
3	2 x 3 ມ	1,667	0.32	533.4
4	3 x 3 ມ	1,111	0.32	355.5

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011. Keoboualapha B. *et al*, 2008.

ນາຍໜ້າເກັບຊື້ຄັ້ງ, ເຊິ່ງສາມາດເຫັນໄດ້ບັນຫາ ສຳຄັນ ດັ່ງນີ້:

- ໃນໄລຍະປີ 2008 ຫາ 2009 ບໍລິສັດເກັບຊື້ຄັ້ງ ຂາດການວິເຄາະຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ເຖິງສະເພາະການເໜັງຕີງຂອງຄວາມຕ້ອງການ ຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ໃນຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ, ພ້ອມທັງຂາດການປະສານງານກັນຢ່າງກົມກຽວ ລະຫວ່າງ ບໍລິສັດເກັບຊື້ຄັ້ງລາວ ກັບ ບໍລິສັດຮັບສົ່ງອອກ ຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ຂອງຈີນ. ເຮັດໃຫ້ລາຄາເກັບຊື້ຄັ້ງ ນຳປະຊາຊົນ ຕ່ຳກວ່າລາຄາສັນຍາ (<1.1 USD/Kg). ນອກຈາກນັ້ນ, ປະລິມານການສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ບໍ່ມີຄວາມດຸ່ນດຽງກັບປະລິມານຜົນຜະລິດຄັ້ງ ຂອງຊາວກະສິກອນ.
- ການຊື້ຂາຍຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນບໍ່ໄດ້ ຊັ້ນຄຸນນະພາບ, ເຮັດໃຫ້ມີລາຄາຕ່ຳ.
- ປະຈຸບັນ, ຊາວກະສິກອນມີຂໍ້ຈຳກັດໃນການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານການຕະຫຼາດ ຄັ້ງແລະມາດຕະຖານຂອງຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ທີ່ຕະຫຼາດຕ້ອງການ.
- ປະຈຸບັນ, ຍັງມີບໍລິສັດຜູກຂາດ ໃນການເກັບຊື້ຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ຈາກຊາວກະສິກອນ, ແຕ່ບໍ່ດຳເນີນການເກັບຊື້.
- ປະຈຸບັນ ການເກັບຊື້ຄັ້ງ ຢູ່ໃນລາຄາຕ່ຳ, ພ້ອມທັງບໍ່ມີຜູ້ເກັບຊື້ ເນື່ອງຈາກບໍ່ມີຕະຫຼາດ ສົ່ງອອກທີ່ແນ່ນອນ.
- ຜົນຜະລິດຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນ ມີຄຸນນະພາບຕ່ຳ ເນື່ອງຈາກຂາດເຕັກນິກໃນການເກັບຮັກສາທີ່ດີ.

2). ດ້ານວິຊາການ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້, ເຫັນໄດ້ວ່າ ຊາວກະສິກອນໄດ້ປະສົບກັບບັນຫາທາງດ້ານເຕັກນິກວິທີການຫຼາຍຢ່າງທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ກັບຄຸນນະພາບຂອງຄັ້ງ ເຊັ່ນ:

- ຊາວກະສິກອນຍັງຜະລິດແບບກະແຈກກະຈາຍຍັງບໍ່ທັນເປັນລະບົບ, ອາໃສ່ປ່ອຍຄັ້ງໃສ່ຕົ້ນໄມ້ທຳມະຊາດ.
- ປະສິດທິພາບຂອງການປູກຕົ້ນຖົ່ວແຮ ປ່ອຍຄັ້ງບໍ່ແນ່ນອນ ເນື່ອງຈາກ ຕົ້ນຖົ່ວແຮ ຕາຍກ່ອນ ຮອດໄລຍະເວລາໃນການເກັບກຽວຜົນຜະລິດຄັ້ງ ເຊິ່ງເປັນສາຍເຫດເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດຕົກຕ່ຳ, ເປັນຄັ້ງເບົາບາງ ແລະ ຄຸນນະພາບຕ່ຳ.
- ຊາວກະສິກອນຈຳນວນນຶ່ງຍັງຂາດການຝຶກອົບຮົມໃນການຜະລິດຄັ້ງ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນເຕັກນິກການປ່ອຍຄັ້ງ ຈຶ່ງສົ່ງຜົນໃຫ້ການປ່ອຍຄັ້ງບໍ່ຖືກຕ້ອງ ເຮັດໃຫ້ແມ່ຄັ້ງ ບໍ່ມີການຂະຫຍາຍຕົວ.

4.5.2. ທ່າແຮງ ແລະ ໂອກາດ

ໃນປະຈຸບັນ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຊາວກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ ບໍ່ວ່າ ຢູ່ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ແຂວງໄຊຍະບູລີ ໄດ້ຍຸດເຊົາການປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ກໍຕາມ, ແຕ່ເຂົາເຈົ້າກໍຍັງມີການຮັກສາແນວພັນຄັ້ງໄວ້ ໂດຍການປ່ອຍໃສ່ຕົ້ນໄມ້ປ່າທຳມະຊາດ ທັງນີ້ກໍເພື່ອເປັນການລໍຖ້າໂອກາດ ເມື່ອຕະຫຼາດມີຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ມີການສົ່ງເສີມຄືນໃໝ່. ການສຶກສານີ້ ເຫັນວ່າ ສິ່ງທີ່ເປັນທ່າແຮງ ແລະ ໂອກາດໃນການຜະລິດຄັ້ງ ໃນຕໍ່ໜ້າ ຄື:

- ຄັ້ງແມ່ນຜະລິດຕະພັນທີ່ມີຄຸນປະໂຫຍດຫຼາຍຢ່າງ ແລະ ມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານການຄ້າ. ສະນັ້ນ, ຜະລິດຕະພັນຄັ້ງ ແມ່ນຍັງມີຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດສາກົນ.
- ການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ແມ່ນສະໜອງຕອບຕໍ່ນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ ໃນການຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່, ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ການພັດທະນາຊຸມນະບົດໃຫ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ດີຂຶ້ນ.
- ຊາວກະສິກອນມີມູນເຊື້ອໃນການຜະລິດຄັ້ງ ເຊິ່ງໄດ້ມີການສືບທອດກັນມາລຸ້ນຕໍ່ລຸ້ນນັບເປັນເວລາຫຼາຍ 100 ປີ.
- ຕົ້ນຖົ່ວແຮ ແມ່ນເປັນທາງເລືອກນຶ່ງ ທີ່ດີໃນການສົ່ງເສີມປູກເພື່ອປ່ອຍຄັ້ງ ຖ້າຫາກມີວິທີການ ແລະ ບົດຮຽນທີ່ດີໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ເນື່ອງຈາກ ການປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງໄດ້ລົງທຶນໜ້ອຍ, ປະຕິບັດໄດ້ງ່າຍ, ປະຫຍັດແຮງງານ ພ້ອມທັງປູກຮ່ວມກັບເຂົ້າໄຮ່ໄດ້.
- ມີຊະນິດພັນໄມ້ທຳມະຊາດ ປະມານ 9 ຊະນິດ ທີ່ສາມາດປູກ ແລະ ປ່ອຍຄັ້ງໄດ້ ແລະ ຂີ້ຄັ້ງ ກໍ່ມີຄຸນນະພາບສູງ.
- ການປູກໄມ້ປ່ອຍຄັ້ງ ໃນໄລຍະຜ່ານມາ ຊາວກະສິກອນມີຄວາມນິຍົມ ແລະ ມີຄວາມກະຕືລືລົ້ນສູງ, ເຊິ່ງເປັນຜົນໃຫ້ຂະບວນການປູກໄມ້ປ່ອຍຄັ້ງ ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງວ່ອງໄວ.

4.5.3. ສິ່ງທ້າທາຍ

ຜ່ານການສົນທະນາກັບກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ຊາວກະສິກອນ, ການສຶກສານີ້ ພົບເຫັນວ່າ ສິ່ງທ້າທາຍ ສຳລັບການປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ ແມ່ນກ່ຽວກັບສະພາບການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ພະຍາດແມງໄມ້, ດັ່ງລະອຽດຕໍ່ໄປນີ້:

1). ພະຍາດ

ພະຍາດແມງໄມ້ທີ່ເຂົ້າໄປລົບກວນແມງຄັ້ງ ແມ່ນປະກອບມີຕັກກະແຕກ (Grasshoppers), ຫູ, ມົດ, ເຊິ່ງສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ແມ່ຄັ້ງໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍ ພ້ອມດຽວກັນ ຫຼືມັກກັດກິນຮາກຖົ່ວແຮ ເຊິ່ງເປັນຜົນເຮັດໃຫ້ຕົ້ນຖົ່ວແຮຕາຍ ໃນຂະນະທີ່ ຕົ້ນຖົ່ວແຮມີແມງຄັ້ງທີ່ອາໄສເພື່ອດູດກິນນໍ້າລ້ຽງ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຖ້າຕົ້ນຖົ່ວແຮ ມີແມງຄັ້ງຈຳນວນຫຼາຍເກີນໄປ ກໍ່ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ຕົ້ນຖົ່ວແຮຕາຍໄດ້ເຊັ່ນກັນ.

2). ສະພາບອາກາດ

ໄພທຳມະຊາດ ກໍ່ຄື ການປ່ຽນແປງດ້ານດິນຟ້າອາກາດ ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ ໃຫ້ແກ່ແມງຄັ້ງໄດ້ເຊັ່ນກັນ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນ, ຜົນຕົກແຮງ, ລົມແຮງ, ຄວາມແຫ້ງແລ້ງ, ນອກຈາກນັ້ນ ຊາວກະສິກອນ ກໍ່ຍັງບໍ່ສາມາດບົວລະບັດຮັກສາຕົ້ນຖົ່ວແຮໄດ້ຢ່າງທົ່ວເຖິງ.

ການປ່ຽນແປງທາງອຸນຫະພູມ ເຊັ່ນ: ອຸນຫະພູມຕ່ຳ ແລະ ສູງ, ພະຍາດເຊື້ອຣາ ແມ່ນບໍ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ກັບໄມ້ ແລະ ຄັ້ງ ແຕ່ຜົນຜະລິດຄັ້ງ ແມ່ນໃຊ້ເວລາແກ່ຍາວອອກໄປ (ຕາຕະລາງ16).

ຕາຕະລາງ 15: ຜົນຜະລິດຕະພາບຄັ້ງ ໃນ 1 ເຮັກຕາ ສຳລັບຖົ່ວແຮໃນແຕ່ລະໄລຍະຫ່າງ.

ລ/ດ	ໄລຍະຫ່າງ	ຈຳນວນ (ຕົ້ນ)	ຜົນຜະລິດຕະພາບ	
			ກິໂລກຼາມ/ຕົ້ນ	ກິໂລກຼາມ/ເຮັກຕາ
1	1.5 x 3 ມ	2,222	0.192	426.6
2	2 x 2 ມ	2,500	0.192	480.0
3	2 x 3 ມ	1,667	0.192	320.1
4	3 x 3 ມ	1,111	0.192	213.3

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: LPB AFDEI Co, 2009.

ຕາຕະລາງ 16: ສິ່ງທ້າທາຍສຳລັບການຜະລິດຄັ້ງໃນຮອບ 1 ປີ.

ສິ່ງທ້າທາຍ	ລະດູຝົນ						ລະດູແລ້ງ						ປະເພດຂອງການເຂົ້າທຳລາຍ		
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	ຕົ້ນໄມ້	ແມງຄັ້ງ	
ຕັກກະແຕນ													ຕົ້ນໄມ້ອ່ອນ		
ມົດ ຫຼື ປວກ														ແມ່ຄັ້ງ	
ໝູ													ລຳຕົ້ນ&ຮາກ	ຕົວອ່ອນ	
ເພັຍ													ລຳຕົ້ນ		
ດ້ວງເຈາະ													ລຳຕົ້ນ		
ອາກາດ															ຕົ້ນໄມ້ຕາຍ ແມ່ຄັ້ງຕາຍ
ຖົ່ວແຮຕາຍ															ຕາຍຫຼັງການປ່ອຍຄັ້ງ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: Field survey, 2011.

5. ສະຫຼຸບ

ການປູກໄມ້ປ່ອຍຄັ້ງ ແມ່ນໜ້າວຽກບູລິມະສິດນຶ່ງ ທີ່ໄດ້ຖືກຈັດເຂົ້າໃນວຽກງານການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ ເພື່ອທົດແທນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ ກໍຄື ການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ໃຫ້ມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ ຢູ່ໃນບັນດາແຂວງພາກເໜືອ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນແຂວງຫຼວງພະບາງ, ອຸດົມໄຊ ແລະ ໄຊຍະບູລີ, ການຜະລິດຄັ້ງໃຫ້ກາຍເປັນສິນຄ້າ ໄດ້ຖືກສົ່ງເສີມຢ່າງແຂງແຮງ ເລີ່ມແຕ່ປີ 2003 ເປັນຕົ້ນມາ ຈາກອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນແຂວງຫຼວງພະບາງເຊິ່ງໄດ້ໃຫ້ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດໃນການປູກລະດົມພາກສ່ວນຕ່າງໆ ຈາກອົງການຈັດຕັ້ງລັດ, ສາກົນ ແລະ ຜູ້ປະກອບການ ເພື່ອປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການສົ່ງເສີມປະຊາຊົນ ຜະລິດຄັ້ງເປັນຄ້າສິນຄ້າສົ່ງອອກ ມາຮອດປີ 2007 ແຂວງຫຼວງພະບາງ ສາມາດປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ເປັນຕົ້ນແມ່ນປູກຖົ່ວແຮລ້ຽງຄັ້ງມີເນື້ອທີ່ປະມານ 1,322 ເຮັກຕາ ແລະ ມີຜົນຜະລິດຄັ້ງ ປະມານ 634.56 ໂຕນ ຄິດເປັນມູນຄ່າ ປະມານ 7,297,440,000 ກີບ ເຊິ່ງການຊື້ຂາຍ ແລະ ສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນຄັ້ງໃນເວລານັ້ນ ແມ່ນພໍຄ້າຄົນກາງເປັນຄົນລາວ, ຈີນ ແລະ ວຽດນາມ ໂດຍມີຕະຫຼາດສົ່ງອອກ ແມ່ນ ປະເທດຈີນ ແລະ ວຽດນາມ. ເມື່ອເຫັນໄດ້ ການປູກໄມ້ລ້ຽງຄັ້ງ ປະສິດຄວາມສຳເລັດ, ໃນທ້າຍປີ 2007 ລັດຖະບານລາວ ໄດ້ລົງນາມ ການຮ່ວມມືສອງຝ່າຍກັບ ລັດຖະບານຈີນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນລັດຖະບານທ້ອງຖິ່ນແຂວງຢູນນານ ນັບແຕ່ເວລານັ້ນມາ ຈຶ່ງກໍ່ໃຫ້ເກີດມີການສ້າງຕັ້ງ ບໍລິສັດທຸ້ນສ່ວນ ອຸດສະຫະກຳຄັ້ງ ລາວ-ຈີນ ຂຶ້ນ ໂດຍມີບໍລິສັດຕ່າງໜ້າຝ່າຍລາວແມ່ນ ບໍລິສັດ ພັດທະນາ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຂາອອກ-ຂາເຂົ້າ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ຕ່າງໜ້າຝ່າຍ ຈີນ ແມ່ນບໍລິສັດ ຄຸນມິງຊູແວວໄບໂອເຕັກໂນໂລຊີ ຈຳກັດ, ໃນຂະນະດຽວກັນ, ເພື່ອປະຕິບັດຕາມ ການຕົກລົງຮ່ວມມືສອງຝ່າຍ ອຳນາດການປົກຄອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ຈຶ່ງໄດ້ສ້າງຕັ້ງໂຄງການ

ສົ່ງເສີມການຜະລິດຄັ້ງ ເປັນສິນຄ້າ ເພື່ອທົດແທນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ ໂດຍມີພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍ 5 ເມືອງເໜືອຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ຄື: ເມືອງໂພນໄຊ, ປາກແຊງ, ນ້ຳບາກ, ງອຍ ແລະ ເມືອງວຽງຄຳ, ເຊິ່ງ ເຈົ້າແຂວງ ໄດ້ອອກຄຳສັ່ງແນະນຳ ໃຫ້ທະນາຄານ ນະໂຍບາຍ ສາຂາແຂວງຫຼວງ ພະບາງ ປ່ອຍເງິນກູ້ໄລຍະກາງ ແລະ ຍາວ ເພື່ອສົ່ງເສີມການຜະລິດຄັ້ງ ຂອງຊາວກະສິກອນ ເປັນມູນຄ່າທັງໝົດ 10,675,687,000 ກີບ, ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ, ກໍໄດ້ມີຂໍ້ຕົກລົງໃນການແຕ່ງຕັ້ງຄະນະຊີ້ນຳໂຄງການ, ຄະນະຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ ແຕ່ງຕັ້ງ ແລະ ອະນຸຍາດໃຫ້ ບໍລິສັດພັດທະນາ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຂາອອກ-ຂາເຂົ້າ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ເປັນບໍລິສັດຜູກຂາດ ໃນການເກັບຊື້ຜະລິດຕະພັນຄັ້ງຂອງຊາວກະສິກອນ ພ້ອມທັງເປັນຜູ້ສະໜອງແນວພັນໄມ້ ແລະ ແນວພັນຄັ້ງໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ. ເພື່ອເປັນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການດັ່ງກ່າວໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນສູງບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ໄດ້ກູ້ຢືມເງິນຈາກທະນາຄານນະໂຍບາຍ ໃນມູນຄ່າທັງໝົດ 11,236,000,000 ກີບ ເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການສ້າງໂຄງລ່າງພື້ນຖານການຜະລິດ, ຊື້ແນວພັນໄມ້ ແລະ ແນວພັນຄັ້ງ ແລະ ສຳລັບເກັບຊື້ຜົນຜະລິດຄັ້ງ ຂອງຊາວກະສິກອນ.

ການຮ່ວມມືສອງຝ່າຍລະຫວ່າງບໍລິສັດຈີນ ແລະ ລາວ ເຊິ່ງໄດ້ສ້າງຕັ້ງເປັນບໍລິສັດທຸ້ນສ່ວນອຸດສະຫະກຳຄັ້ງ ລາວ-ຈີນ ໃນວັນທີ 10 ມັງກອນ, 2008. ໂດຍບໍລິສັດຈີນ ເປັນຝ່າຍຮັບຜິດຊອບຕະຫຼາດສົ່ງອອກ ແລະ ຝ່າຍລາວເປັນຜູ້ສົ່ງເສີມ ແລະ ເກັບຊື້ຜົນຜະລິດຄັ້ງນຳຊາວກະສິກອນ ພ້ອມດຽວກັນໄດ້ວາງເປົ້າໝາຍໃນການຊື້ ປີ 2009 ໃນຈຳນວນ 5,000 ໂຕນ, ແລະ ປີ 2010 ຫຼື ຊຸມປີຕໍ່ໜ້າ ຈະໃຊ້ທຸກຄວາມສາມາດໃນການເກັບຊື້ຄັ້ງດິບໃຫ້ໄດ້ 10,000 ໂຕນ/ປີຂຶ້ນໄປ. ນັບແຕ່ເວລານັ້ນມາ ບໍລິສັດ ດັ່ງກ່າວໄດ້ດຳເນີນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວຽກງານຢ່າງຕັ້ງໜ້າ ໂດຍສົ່ງເສີມຊາວບ້ານປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍ

ຄັ້ງໄດ້ ໃນປີ 2008 ແລະ 2009 ເທົ່າກັບ 3,789.94 ເຮັກຕາ ແລະ 4,400.67 ເຮັກຕາ ຕາມລຳດັບ ສາມາດຜະລິດຄັ້ງໄດ້ເຖິງ 1,819.2 ໂຕນ ແລະ 2,112.3 ໂຕນ ຕາມລຳດັບ, ເນື່ອງ ຈາກວິກິດການທາງດ້ານເສດຖະກິດໂລກ ໃນ ທ້າຍປີ 2008 ຫາ ຕົ້ນປີ 2009 ບໍລິສັດ ດັ່ງກ່າວ ສາມາດເກັບຊື້ຄັ້ງ ນຳປະຊາຊົນໄດ້ ປະມານ 671.9274 ໂຕນ ແຕ່ເຫັນວ່າ ມີການສົ່ງອອກໄປ ຍັງປະເທດຈີນ 362 ໂຕນ, ສິ່ງດັ່ງກ່າວ ເຮັດໃຫ້ ມີຄັ້ງຄັ້ງສາຍ ແລະ ບາງຈຳນວນກໍບໍ່ເກັບຊື້ນຳ ປະຊາຊົນ ຫຼື ມີການເກັບຊື້ ໃນລາຄາຕ່ຳລົງ, ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ ບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ມີການຫຼຸດທຶນ ປະມານ 4 ຕື້ກວ່າກີບ ໂດຍທີ່ບໍລິສັດຈີນ ບໍ່ສະ ແດງຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຊ່ວຍຝ່າຍລາວ, ຈາກ ເຫດການດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງນຳໄປສູ່ຂໍ້ຂັດແຍ້ງ ເຊິ່ງ ກັນ ແລະ ກັນ. ສະນັ້ນ ຕົກມາຮອດປີ 2010 ບໍ ລິສັດຈຶ່ງໄດ້ດຳເນີນການເກັບຊື້ຄັ້ງ ນຳປະຊາ ຊົນໃນລາຄາຕ່ຳ ປະມານ 3,000 ກີບ/ກິໂລ ກຼາມ. ສິ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ບໍ່ພໍໃຈ ແລະ ໄດ້ຢຸດເຊົາການເກັບກູ້ຄັ້ງ ພ້ອມທັງຢຸດ ຕິການປູກໄມ້ປ່ອຍຄັ້ງໄປໃນຕົວ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງ ເຮັດໃຫ້ການເກັບຊື້ຄັ້ງຂອງບໍລິສັດ ດັ່ງກ່າວ ຢຸດ ສະງັກນັບແຕ່ຕົ້ນ ປີ 2010 ມາ ເຖິງປະຈຸບັນ.

ໃນປະຈຸບັນ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຊາວກະສິກອນ ສ່ວນໃຫຍ່ ບໍ່ວ່າ ຢູ່ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ອຸດົມ ໄຊ ແລະ ແຂວງໄຊຍະບູລີ ໄດ້ຢຸດເຊົາການ ປູກຖົ່ວແຮປ່ອຍຄັ້ງ; ກໍຕາມ, ແຕ່ເຂົາເຈົ້າ ກໍຍັງມີ ການຮັກສາແນວພັນຄັ້ງໄວ້ ໂດຍການປ່ອຍ ໃສ່ ຕົ້ນໄມ້ປ່າທຳມະຊາດ ທັງນີ້ກໍເພື່ອເປັນການ ລໍຖ້າ ໂອກາດ ເມື່ອຕະຫຼາດ ມີຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ມີ ການສົ່ງເສີມຄືນໃໝ່.

6. ເອກະສານອ້າງອີງ

Keoboulapha B., Niphavanh Philavanh, Attachai Jintrawet, 2008. Intensifying upland rice systems with stick lac production in Northern Lao PDR. Luangprabang Provincial Agriculture and Forestry Office. Luangprabang province, Lao PDR.

C. Chandrasekharan “International Expert in Forest Policy and Legislation” 2007, Enhancing the policy and Legal Framework for NWFP development . Marketing system Development for Non-Wood Forest Product project, FAO and SNV.

Donald F. Lach and Edwin J. Vankley, 1917. Asia in the making of Europ, VOLUME III, A Century of Advance. Book 3,

Joost Foppes and Phongxion Wanneng, 2007. Mission Report on Improving Governance in the Non-Timber Forest Products (NTFP), Sub-sector of Xiengkhouang Province. GPAR Xiengkhouang, UNDP. Netherlands Development Organization (SNV).

Foopes, J. and Ketphanh, S. 2004. Non-Timber Forest Products for Poverty Reduction and Shifting Cultivation Stabilisation in the Uplands of the Lao PDR. In: Poverty Reduction and Shifting Cultivation Stabilisation in the Uplands of

Lao PDR: Technologies, approaches and methods for improving upland livelihoods. Proceedings of a workshop held in Luang Prabang. January 27-30, 2004: 181-194.

FORCOM, 2009. Report on the achievements of the Forest management and Community Support Project (FORCOM) in Lao P.D.R. Ministry of Agriculture and Forestry, Lao P.D.R. Japan International Cooperation Agency (JICA).

De Beer, J.H. and McDermott, M. 1989. The economic value of Non-Timber Forest Products in South East Asia. The Netherlands Committee for IUCN, Amsterdam.

Horst Weyerhaeuser, Manuel Bertomeu, Andreas Wilkes & Yan Me, 2010. Cross-border NTFP value chains, Laos -China. NAFRI, Vientiane, Lao PDR. ICRAF-China/KIB, Kunming, China PR.

Luangprabang Agriculture and Forest Development Export-Import Co.,(LPB AFDEI Co.) 2009. Field Report on Stick lac production survey in 5 North districts of Luangprabang province. Luangprabang Province, Lao PDR.

NAFRI, NUoL, SNV. 2007. Non-Timber Forest Products in the Lao PDR. A Manual of 100 Commercial and Traditional Products. The National Agriculture and Forestry Research Institute. Vientiane, Lao PDR.

NERI, 2003. Economic Theory, Cross-Economic Option. Vientiane Capital, Lao PDR.

Norasings, X., 2009. Raising Techniques and Economic return of Stick lac Farming: “ A case study at Houaylek Village, Ngoy district, Luangprabang province. Msc thesis, Faculty of Forestry, National University of Laos.

ຮູບ 1: ການບູກຖົ່ວແຮ ເພື່ອລ້ຽງຄັ່ງ ຢູ່ ເມືອງງອຍ ແຂວງຫຼວງພະບາງ.

ຮູບ 2: ການຂະຫຍາຍ ແລະ ຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງແມ່ຄັ່ງ ຢູ່ຕົ້ນຖົ່ວແຮ.

ຮູບ 3: ວິທີການປ່ອຍແມ່ຄັງ / ການມັດແນວພັນຄັງທີ່ມີຮູບແບບແຕກຕ່າງກັນ

ຮູບ 4: ຜົນຜະລິດຄັງ ທີ່ໄດ້ຈາກການປ່ອຍແມ່ຄັງ ໃສ່ຕົ້ນຖົ່ວແຮ.